

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна педагогіка: теорія і практика
(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки	6.010106 Соціальна педагогіка (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	 (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	практична психологія; соціально-культурна анімація (назва спеціалізації)
інститут, факультет відділення	Інститут людини (назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма «Соціальна педагогіка: теорія і практика» для студентів за спеціальністю «Соціальна педагогіка»

Розробники:

Безпалько О. В., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 5. Соціальна педагогіка)

Клішевич Н. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 1. Генеза соціальної педагогіки)

Петрочко Ж. В., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 3. Основи соціально-правового захисту)

Спіріна Т. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 2. Етика соціально-педагогічної діяльності; Модуль 4. Соціалізація особистості)

Хоружа Л. Л., доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та історії педагогіки (Модуль 6. Соціологія виховання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від «28» серпня 2015 року №6

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
_____ (Т.Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини _____ Н.А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	
II. Тематичний план навчальної дисципліни	
III. Програма курсу «Сучасні стратегії надання соціальних послуг»	
Модуль 1. Генеза соціальної педагогіки	
Модуль 2. Етика соціально-педагогічної діяльності	
Модуль 3. Основи соціально-правового захисту	
Модуль 4. Соціалізація особистості	
Модуль 5. Соціальна педагогіка	
Модуль 6. Соціологія виховання	
IV. Система поточного та підсумкового контролю	
V. Методи навчання	
VI. Методичне забезпечення курсу	
VII. Питання до екзамену	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У добу реформування країни, становлення нових соціально-економічних основ її розвитку все актуальнішим стає завдання побудови нових відносин між суспільством та особистістю. Пошук оптимальних шляхів соціалізації особистості та її соціальний захист стають першочерговими завданнями людинознавчих дисциплін.

У зв'язку з цим постає питання про розвиток соціальної педагогіки як перспективного напрямку педагогічної науки, що досліджує провідні шляхи, умови та засоби соціалізації дітей та молоді, роль і місце в цьому процесі різних суспільних інститутів.

Запропонований курс «Соціальна педагогіка: теорія і практика» охоплює актуальні питання соціальної педагогіки з урахуванням сучасної соціально-економічної ситуації, досвіду вітчизняної та світової соціально-педагогічної практики.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

- Модуль 1. Генеза соціальної педагогіки
- Модуль 2. Етика соціально-педагогічної діяльності
- Модуль 3. Основи соціально-правового захисту
- Модуль 4. Соціалізація особистості
- Модуль 5. Соціальна педагогіка
- Модуль 6. Соціологія виховання

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка: теорія і практика» є: розкриття теоретичних основ соціальної педагогіки як науки та обґрунтуванні змісту провідних напрямів професійної соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп.

Головними **завданнями** пропонованого курсу є:

- опанувати знання з основ теорії права, правового регулювання та правового виховання особистості; усвідомити концепцію прав людини;
- проаналізувати функціонування системи забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми в Україні на різних рівнях;
- розкрити зміст законів та інших нормативних актів у сфері соціально-правового захисту дітей, молоді та сімей; виробити в студентів уміння використовувати положення нормативних документів у сфері захисту прав клієнтів;
- вивчити, проаналізувати й узагальнити досвід соціально-педагогічного захисту особистості;
- набути навичок організації соціально-правової діяльності у різних соціальних інститутах;
- ознайомити студентів з генезою соціально-педагогічної роботи;
- показати якісні зміни соціально-педагогічних ідей в практиці соціально-педагогічної роботи на різних історичних етапах;
- сформулювати усвідомлення важливості етичних принципів та норм у сфері соціальних послуг;
- необхідності оволодіння професійно-етичними якостями майбутніми соціальними педагогами та навчити регулювати власну поведінку у різноманітних

ситуаціях професійної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати про: концепцію забезпечення прав дитини; правове регулювання, нормативно-правову базу України; соціальне забезпечення, функції працівників соціальної сфери у сфері соціально-правового захисту населення тощо; основні тенденції розвитку соціально-педагогічної роботи; особливості розвитку соціально-педагогічних ідей в різні історичні періоди; основні ідеї та погляди класиків педагогічної та соціально-педагогічної думки з проблеми соціально-педагогічної діяльності; основні напрями розвитку теорії і практики соціально-педагогічної роботи від найдавніших часів до XXI століття; періодизацію становлення і розвитку соціальної педагогіки; основні етичні концепції; визначення етичних проблем і дилем; кваліфікаційні вимоги до професійної діяльності соціального педагога; моделі прийняття етичних рішень; цінності, принципи, ролі фахівців соціальної сфери; існуючі кодекси етики соціальних працівників; розвиток ідей щодо процесу соціального розвитку в соціумі; основні вікові періоди соціального розвитку особистості; особливості засвоєння соціальних ролей у процесі соціалізації;

вміти: аналізувати державну політику України щодо захисту прав особистості; виокремлювати принципи побудови системи соціально-правового захисту особистості на різних рівнях; з'ясовувати сутність напрямів соціально-педагогічної діяльності у сфері соціально-правового захисту особистості; досліджувати пріоритетні напрями захисту прав дітей та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах; аналізувати чинне законодавство України на предмет механізмів та форм соціально-правового захисту різних категорій клієнтів; опрацьовувати наукову літературу про методи соціально-правового захисту особистості; аналізувати міжнародний досвід соціального захисту людини, використовувати його у практичній діяльності; добирати матеріал для підготовки вправ, тренінгових занять з питань соціально-правового захисту дітей, молоді та сімей з дітьми, формування їхньої правової культури; опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологіями соціально-правового захисту особистості; аналізувати тенденції еволюції української соціально-педагогічної роботи; основні положення першоджерел (соціально-педагогічних творів, статей, виступів) та зміст наукової літератури; аналізувати питання реального стану соціальної та соціально-педагогічної роботи; користуватись елементами критичного мислення у практичній діяльності з клієнтами; керуватись моделями прийняття рішень конкретних етичних проблем; використовувати категоріально-понятійний апарат етики соціальної роботи та деонтології; формувати особисте бачення соціально-педагогічної ситуації й самостійно визначати морально-етичні шляхи її вирішення; розрізняти та застосовувати критерії професійності соціального педагога; добирати та аналізувати інформацію про моделі та стадії соціалізації; визначати і аналізувати фактори та складові соціалізації; конкретизувати та систематизувати механізми соціалізації; виявляти умови, що детермінують поведінку людини; визначати елементи традиційності та етнізації, що впливають на процес соціалізації особистості; приймати професійні

рішення щодо корегування впливу змін на поведінку людини за допомогою моделювання соціально-педагогічної роботи.

Компетенції студентів:

Професійно-базові: *деонтологічна* (Здатність дотримуватися етичних принципів як з погляду професійної етики, так і з погляду розуміння можливого впливу на особистість, соціальну групу, соціальну ситуацію; всебічно аналізувати соціально-педагогічні ситуації й визначати оптимальні морально-етичні шляхи її вирішення); *нормативно-правова* (Володіння знаннями щодо забезпечення прав дитини, нормативно-правової бази України, правового регулювання та правового виховання особистості, функцій соціального педагога у сфері соціально-правового захисту дітей. Здатність аналізувати та узагальнювати досвід соціально-педагогічного захисту особистості, використовувати положення нормативних документів у сфері захисту прав дітей та їх сімей. Володіння знаннями щодо організації соціально-правової діяльності у різних інститутах соціального виховання); *організаційна* (Уміння визначати пріоритетні напрями, планувати основні етапи соціально-педагогічної діяльності, координувати та коригувати діяльність учасників соціально-педагогічного процесу, налагоджувати співпрацю та партнерство з різними суб'єктами соціально-педагогічної роботи, працювати у мультидисциплінарній команді. Здатність здійснювати моніторинг та оцінку результативності власної діяльності та діяльності в межах реалізації соціально-педагогічних технологій; порівнювати реальний стан справ із запланованими діями; здійснювати спостереження за виконанням запланованих дій і заходів; вносити корективи з метою мінімізації негативних наслідків, непередбачуваних ситуацій); *технологічна* (Знання видів, характеристики та особливостей технологій соціально-педагогічної роботи. Здатність добирати відповідно до мети, особливостей об'єктів соціально-педагогічної діяльності і реальної ситуації ефективні соціально-педагогічні технології, методи та прийоми реалізації завдань соціально-педагогічної роботи. Здатність впроваджувати у професійній діяльності повний цикл технологічних операцій: прогнозування, діагностику, планування, організацію, проведення, визначення та оцінка результатів тощо).

Професійно-спеціальні: *володіння знаннями про різні інститути соціального виховання у територіальній громаді* (Знання особливостей організації та здійснення соціально-педагогічної роботи в різних інститутах соціального виховання, різновидів та механізмів їх взаємодії); *здатність до формування соціальної активності дітей та молоді* (Здатність здійснювати громадянське виховання дітей та молоді; стимулювання та підтримка дитячих та молодіжних соціальних ініціатив; залучення вихованців до благодійної діяльності; організація дитячих та молодіжних організацій, волонтерських груп); *здатність забезпечувати інклюзивні процеси* (Володіння знаннями теоретичних та нормативно-правових засад інклюзивної освіти. Здатність виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку у соціальному середовищі; забезпечувати сприятливі умови для їхнього розвитку та соціалізації в різних інститутах соціального виховання. Вміння застосовувати ефективні технології, методики та прийоми у

роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку, їхніми батьками, налагоджувати взаємодію з фахівцями, які працюють з такими дітьми); *здатність до створення сприятливого середовища* (Організація соціально-педагогічної діяльності на засадах гуманізму, демократизму, дитиноцентризму, врахування вікових та індивідуальних особливостей особистості, факторів, від яких залежить якість міжособистісної взаємодії у різних соціальних інституціях. Уміння запобігати можливим ризикам і небезпекам для благополуччя і здоров'я дітей та молоді. Забезпечення сприятливого емоційно-психологічного клімату у групі, колективі тощо).

Програмні результати навчання: Здатність визначати пріоритетні напрями, планувати основні етапи соціально-педагогічної діяльності, створювати безпечне сприятливе середовище, координувати та коригувати діяльність учасників соціально-педагогічного процесу, налагоджувати співпрацю та партнерство з різними суб'єктами соціально-педагогічної роботи, виступати посередником між об'єктами та суб'єктами соціально-педагогічної діяльності, працювати у мультидисциплінарній команді.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 420 годин / 14 кредитів ECTS.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 420 год., з них 82 год. – лекції, 56 год. – семінарські заняття, 44 год. – практичні заняття, самостійна робота – 182 год., модульний контроль – 26 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка: теорія і практика» завершується складанням *екзамену*.

Структура програми навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка: теорія і практика»

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 14	Галузь знань <u>0101 Педагогічна освіта</u> Напрямок підготовки: <u>6.010106 Соціальна педагогіка</u>	нормативна	
Модулів – 6	Спеціальність:	Рік підготовки	
Змістових модулів – 13		1-й	
Загальна кількість годин – 182		Семестр	
		1, 2, 3, 4	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Освітньо-професійна програма: перший (бакалаврський рівень)	Лекції	
		82 год.	
		Практичні, семінарські	
		100 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		182 год.	
		Залік – 1, 2, 3, 4 семестри	
		Комплексний екзамен – 4 семестр	

II. Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Семестровий контроль	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
Модуль 1 . Генеза соціальної педагогіки										
Змістовний модуль1. Витоки соціально-педагогічної роботи										
1.1.1	Історичні передумови виникнення соціально-педагогічної роботи	6	2	2				4		
1.1.2	Церковна, державна, світська соціальна допомога у XIV-XVII ст. в Україні	8	4	2	2			4		
1.1.3	Соціальна підтримка різних категорій населення в XVIII - XIX ст.	8	4	2	2			4		
1.1.4	Діяльність земств щодо соціально-педагогічної підтримки незахищених категорій населення	12	6	2	4			4		2
	Разом:	34	16	8	8			16		2
Змістовний модуль 2. Розвиток соціальної та соціально-педагогічної роботи у XX – на початку XXI ст.										
1.2.1	Розвиток вітчизняної практики соціально-педагогічної роботи на початку XX століття	8	4	2	2			4		
	Виокремлення соціальної педагогіки як галузі наукових знань	8	4	2	2			4		
	Соціально-педагогічна робота в Україні наприкінці XX – початку XXI ст.	10	4	2	2			4		2
	Разом:	26	12	6	6			12		2
	ВСЬОГО:	60	28	14	14			28		4
Модуль 2. Етика соціально-педагогічної діяльності										
Змістовний модуль 1. Питання етики у соціально-педагогічній діяльності										
2.1.1	Проблема формування етики в історико-педагогічному контексті	11	4	2	2		0	7	0	
2.1.2	Джерела соціально-педагогічної етики	4	4	2		2	0		0	

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Семестровий контроль	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
2.1.3	Професійна етика як навчальна дисципліна і як засіб регулювання соціально-педагогічної діяльності	13	4	2		2		7		2
	<i>Разом:</i>	28	12	6	2	4	0	14	0	2
Змістовний модуль 2. Культурологічні засади соціально-педагогічної діяльності										
2.2.1	Професійна культура як складова етики соціального педагога	8	4	2		2	0	4	0	1
2.2.2	Теоретико-методичні засади формування деонтологічної культури	12	6	2	2	2	0	6	0	
2.2.3	Особистісно-професійні характеристики соціального педагога	12	6	2	2	2		4		2
	<i>Разом:</i>	32	16	6	4	6	0	14	0	2
	<i>ВСЬОГО:</i>	60	28	12	6	10	0	28	0	4
Модуль 3. Основи соціально-правового захисту										
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні та організаційні засади соціально-правового захисту особистості										
3.1.1	Сутність і соціальне призначення прав людини		2	2	2					
3.1.2	Концепція забезпечення прав дитини: поняття, історія, принципи		4			4				
3.1.3	Міжнародні механізми захисту прав людини		2	2	2					
3.1.4	Законодавче забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми в Україні		4	2	2	2				
3.1.5	Інституційна база соціально-правового захисту особистості		2	2	2					
3.1.6	Міжвідомча взаємодія у системі соціально-правового захисту особистості		2		2	2				
3.1.7	Соціальне забезпечення громадян України				2					2
	<i>Разом:</i>	30	16	8	12	8				2

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Практичних	Семестровий контроль	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 2. Діяльність соціального педагога у системі соціально-правового захисту особистості										
3.2.1	Соціально-педагогічне забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми	8	2	2	2			2		
3.2.2	Позасудові інститути захисту прав особистості	6	2			2		2		
3.2.3	Представництво інтересів клієнта	6	2	2	2					
3.2.4	Протидія найгіршим формам дитячої праці, торгівлі дітьми	6	2			2		2		
3.2.5	Захист житлових та майнових прав дітей	2						2		
3.2.6	Реалізація права дитини на участь у житті суспільства	8	2	2	2			2		
3.2.7	Соціально-правовий захист дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	6	2			2		2		
3.2.8	Забезпечення соціальних гарантій дітям і молоді інших груп	6						4		2
	Разом:	30	12	6	6	6		16		2
	ВСЬОГО:	60	28	14	14	14		28		4
Модуль 4. Соціалізація особистості										
Змістовний модуль 1. Концептуальні засади процесу соціалізації людини										
4.1.1	Підходи до вивчення поняття соціалізація	13	6	2	4			7		
4.1.2	Моделі соціалізації особистості.	15	6	2	2	2		7		2
	Разом:	28	12	4	6	2		14		2
Змістовний модуль 2. Особливості соціалізації представників різних категорій населення										
4.2.1	Складові, фактори та механізми соціалізації	15	8	2	2	4		7		
4.2.2	Особливості гендерної соціалізації	17	8	2	2	4		7		2
	Разом:	32	16	4	4	8		14		2
	ВСЬОГО:	60	28	8	10	10		28		4

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Семестровий контроль	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
Модуль 5. Соціальна педагогіка										
Змістовний модуль 1. Соціальна педагогіка як наука										
4.1.1	Предмет і завдання соціальної педагогіки	8	4	2	2			4		
4.1.2	Парадигми та теорії соціальної педагогіки	7	2	2				5		
4.1.3	Тезаурус соціальної педагогіки	11	4	2	2			5		2
	Разом:	26	10	6	4			14		2
Змістовний модуль 2. Сутність соціально-педагогічної діяльності										
4.2.1	Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності	17	10	4	2	4		7		
4.2.2	Теоретичні та технологічні засади соціально-педагогічної діяльності	17	8	4	2	2		7		2
	Разом:	34	18	8	4	6		14		2
Змістовний модуль 3. Характеристика інститутів соціального виховання дітей та молоді										
4.2.1	Громада як соціалізуючий простір особистості	7	2	2				5		
4.2.2	Соціально-педагогічна робота в інститутах соціального виховання територіальної громади	10	6	2	2	2		4		
	Соціально-педагогічна діяльність неурядових організацій	13	6	2	2	2		5		2
	Разом:	30	14	6	4	4		14		2
	ВСЬОГО:	90	42	20	12	10		42		6
Модуль 6. Соціологія виховання										
Змістовний модуль 1. Соціологія виховання як наука										
4.1.1	Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни	9	4	2		2		5		

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Семестровий контроль	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
4.1.2	Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості	8	4	2		2		4		
4.1.3	Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини	11	4	2		2		5		2
	<i>Разом:</i>	28	12	6		6		14		2
<i>Змістовний модуль 2. Виховання як соціальний феномен</i>										
4.2.1	Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання	9	4	2		2		5		
4.2.2	Концепції та моделі сучасного виховання	11	6	4		2		5		
4.2.3	Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання	12	6	2		4		4		2
		32	16	8		8		14		2
	<i>ВСЬОГО:</i>	60	28	14		14		28		4

III. Програма

Модуль 1 . Генеза соціальної педагогіки

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I **Витоки соціально-педагогічної роботи**

Лекція 1. Історичні передумови виникнення соціально-педагогічної роботи (2 год.)

Виховання та соціальна підтримка дітей у стародавніх слов'ян. Вплив Хрещення Русі на характер, форми допомоги та підтримки різних категорій населення. Формування християнської концепції допомоги. Перші законодавчі акти щодо підтримки вразливих категорій населення (Устав Володимира Святославовича). „Руська правда” як прообраз сучасних соціальних програм. Церковно-монастирська форма опіки. Основні форми княжої благодійності. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого. Соціальний захист нужденних за часів Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. Питання соціальної підтримки нужденних у “Повчанні дітям” В.Мономаха.

Розвиток виховних систем та навчальних закладів в епоху Середньовіччя. Перші школи інтернатного типу для дітей. „Будинок радості” Вікторіно да Фельтре. Вплив філантропічних ідей на формування соціально-педагогічної теорії та практики. Питання соціального виховання у теорії Р.Оуена.

Лекція 2. Церковна, державна, світська соціальна допомога у XIV-XVII ст. в Україні (2 год.)

Церковно-монастирська система благодійності. Традиції соціальної підтримки нужденних за часів козацтва. Виникнення приватної благодійності (патріарх Никон, А.Ордин-Нащокін, У.Осор'їна, В.Загоровський). Соціально-педагогічна діяльність братств. Початок утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки.

Семінар 1. Започаткування допомоги нужденним в Київській Русі

Лекція 3. Соціальна підтримка різних категорій населення в XVIII - XIX ст. (2 год.)

Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Створення системи громадської опіки, приказів громадської опіки. Започаткування адресної допомоги нужденним. Освітня та соціально-педагогічна діяльність народних шкіл. Державна політика щодо захисту дітей.

Семінар 2. Соціальна спрямованість діяльності церковних, козацьких та братських громад

Лекція 4. Діяльність земств щодо соціально-педагогічної підтримки

незахищених категорій населення (2 год.)

Роль земської (1864 р) та міської (1870 р.) реформ у формуванні соціально-педагогічної практики. Створення в Україні державних органів місцевого самоврядування. Соціально-педагогічна підтримка дітей в освітній діяльності земств. Педагогічна спрямованість діяльності земських установ у сфері громадської опіки. Соціально-педагогічна діяльність Б. Грінченка у земських школах. Започаткування соціальної підтримки дітей та підлітків, схильних до правопорушень у діяльності земств.

Семінар 3. Соціальна спрямованість діяльності земських установ у сфері громадської опіки

Семінар 4. Вплив життєвого та творчого шляху Бориса Грінченка на становлення соціальної підтримки у другій полов. XIX-на поч. XX ст.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Розвиток соціально-педагогічної роботи у XX – на початку XXI ст.

Лекція 5. Розвиток вітчизняної практики соціально-педагогічної роботи на початку XX ст. (2 год.)

Характеристика соціально-педагогічної роботи в установах соціальної підтримки дітей, позбавлених батьківського піклування. Роль дитячих майданчиків, дитячих колоній у вирішенні проблеми дитячої безпритульності. Форми соціально-педагогічної підтримки неповнолітніх правопорушників. Зміст соціально-педагогічної роботи комітетів опіки. Досвід соціально-педагогічної роботи школи радості Н. Шульмана та І. Рівеса. Зміст соціально-педагогічної роботи з дітьми-інвалідами (лікувально-виховні школи і допоміжні класи).

Семінар 5. Практика соціального виховання на початку XX ст.

Лекція 6. Виокремлення соціальної педагогіки як галузі наукових знань (2 год.)

Діяльність тимчасового науково-дослідного колективу “Школа-мікрорайон”. Становлення соціальної педагогіки як науки в Україні. Етапи розвитку соціальної педагогіки в Україні. Зародження наукових шкіл соціальної педагогіки. Роль Української Асоціації соціальних педагогів та спеціалістів із соціальної роботи у розвитку соціально-педагогічної теорії та практики. Започаткування підготовки соціальних педагогів в Україні.

Семінар 6. Здійснення соціального захисту вразливих груп в період Великої Вітчизняної війни

Лекція 7. Соціально-педагогічна робота в Україні наприкінці XX – початку XXI ст. (2 год.)

Соціокультурні та економічні чинники розвитку соціально-педагогічної роботи в Україні. Законодавчі основи державної соціальної політики щодо дитинства (Закони України „Про соціальну роботу з дітьми та молоддю”, „Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”, „Про соціальні

послуги”, „Про охорону дитинства”, „Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”, „Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні”, Декларація „Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні”). Система соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю (служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді, спеціалізовані формування ЦСССДМ (служба соціальної підтримки сімей; служба роботи з ін’єкційними споживачами наркотиків; мобільний консультативний пункт соціальної роботи в сільській та гірській місцевостях; віддалених районах міст; школа волонтерів; студентська соціальна служба тощо), заклади соціального обслуговування (центр соціально-психологічної допомоги; соціальний гуртожиток; соціальний центр матері та дитини; центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді тощо). Генеза центрів соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді. Роль дитячих та неурядових організацій у розвитку соціально-педагогічної роботи.

Семінар 7. Розвиток соціально-педагогічної роботи у другій половині XX – на початку XXI ст.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Витоки соціально-педагогічної роботи в Україні та світі

Семінар 1. Започаткування допомоги нужденним в Київській Русі (2 год.)

План

1. Основні форми допомоги та взаємодопомоги у слов'янських громадах.
2. Розвиток ідей соціальної справедливості у писемних пам'ятках Київської Русі.
3. Основні тенденції доброчинності в давньоруській державі (княжа доброчинність, монастирсько-церковна допомога).

Рекомендована література

1. Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики. – М.: Академа, 2000. – 176 с.
2. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи в Україні (конспект лекцій). – Тернопіль: ТАНГ, 2001. – 68 с.
3. Антология социальной работы: В 5 т. Социальная политика и законодательство в социальной работе./ Сост. М.В. Фирсов. – М.: Сварогъ-НВФ СПТ, 1995. – Т. 5. – 544 с.
4. Антология социальной работы: В 5 т. Т. 2. Феноменология социальной патологии / Сост. М.В. Фирсов. – М.: Сварогъ- НВФ СПТ, 1995. – Т.2. – 400 с.

Семінар 2. Соціальна спрямованість діяльності церковних, козацьких та братських громад (2 год.)

План

1. Філантропічні функції братств в Україні.
2. Роль братських шкіл у соціальному вихованні дітей.
3. Виховання гуманізму і милосердя як одне з основних завдань козацької педагогіки.
4. Соціальна допомога нужденним за часів козацтва.

Рекомендована література

1. Антология социальной работы: В 5 т. Социальная политика и законодательство в социальной работе. / Сост. М.В. Фирсов. – М.: Сварогъ-НВФ СПТ, 1995. – Т. 5. – 544 с.
2. Антология социальной работы: В 5 т. Т. 2. Феноменология социальной патологии / Сост. М.В. Фирсов. – М.:Сварогъ- НВФ СПТ, 1995. – Т.2. – 400 с.
3. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи в Україні (конспект лекцій). – Тернопіль: ТАНГ, 2001. – 68 с.
4. Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : Зб. наук. праць – Івано-Франківська : [б.в.], 2005. – 115 с.

5. Ромм Т.А. История социальной педагогики : учеб. пособие / Т.А. Ромм. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 346 с.

6. Якса Н.В. Історія соціальної педагогіки: Методичний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2006. – 156 с.

Семінар 3. Соціальна спрямованість діяльності земських установ у сфері громадської опіки (2 год.)

План

1. Вплив земської реформи на становлення соціальної підтримки та захисту незахищених категорій населення.

2. Соціально-педагогічна підтримка дітей в освітній діяльності земств.

3. Діяльність земських установ щодо опіки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

4. Освітньо-виховна діяльність громадських організацій в Україні у другій половині XIX ст.

Рекомендована література

1. Карпенко О.Г. Янченко Т.В. Соціально-педагогічна підтримка дітей в Україні в історичному контексті: Монографія. – К.: НПУ, 2006. – 159 с.

2. Кузьмин К.В., Сутурин Б.А. История социальной работы за рубежом и в России (с древности до начала XX века). – М.: Академический Проект, 2002. – 480 с.

3. Ромм Т.А. История социальной педагогики : учеб. пособие / Т.А. Ромм. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 346 с.

4. Якса Н.В. Історія соціальної педагогіки: Методичний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2006. – 156 с.

5. Янкович О., Поліщук В.А. Історія соціальної педагогіки / соціальної роботи. – Тернопіль, 2004.

Семінар 4. Вплив життєвого та творчого шляху Бориса Грінченка на становлення соціальної підтримки у другій половині XIX - на поч. XX ст. (2 год.)

План заняття:

1. Борис Грінченко - письменник, вчений, публіцист, громадський діяч.

2. Соціальна спрямованість поглядів та ідей Б.Грінченка

3. Унікальна родина Бориса Грінченка

Рекомендована література

1. Грінченко Б. Зібрання творів. Педагогічна спадщина. Кн. 1 / упоряд. О. М. Мислива, А. І. Мовчун, В. В. Яременко; вступ. слово В. О. Огнев'юка; передм., комент., прим. В. В. Яременка. – К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. – 544 с.

2. Грінченко Б. Зібрання творів. Педагогічна спадщина. Кн. 2 / упоряд. О. М. Мислива, А. І. Мовчун, В. В. Яременко; вступ. слово В. О. Огнев'юка; передм., комент., прим. В. В. Яременка. – К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. – 545 с.

Розвиток соціальної та соціально-педагогічної роботи у XX – на початку XXI ст.

Семінар 5. Практика соціального виховання на початку XX ст. (2 год.)

План

1. Соціально-педагогічна діяльність Ліги спасіння дітей В. Короленка.
2. Досвід роботи Ради соціальної допомоги при консультаційних центрах та школах.
3. Зміст та напрями соціально-педагогічної роботи Ради захисту дітей.
4. Нормативне регулювання соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми правопорушниками на початку XX ст.

Рекомендована література

1. Социальная педагогика : курс лекций / под общ. ред. М. А. Галагузовой. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 416 с.
2. Елфимова Н.В. История социальной работы: Учебно-методическое пособие для студ. вечер. и заоч. формы обучения. – М.: Социум, 2001. – 112 с.
3. Социальная работа: история, теория и практика: Науч.- учеб.- метод. пособие для студ., магистр., аспирант. и спец. в обл. соц. педагогики, соц. работы / С.Я. Марченко, Н.С. Кратинев, Л.Ц. Ваховский и др. – Луганськ: Альма-матер, 2002. – 158 с.
4. Ромм Т.А. История социальной педагогики : учеб. пособие / Т.А. Ромм. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 346 с.

Семінар 6. Здійснення соціального захисту вразливих груп в період Великої Вітчизняної війни (2 год.)

План

1. Напрями роботи державних органів щодо соціальної підтримки неповнолітніх.
2. Діяльність благодійних товариств, громадських організацій щодо соціального захисту та підтримки незахищених категорій населення.

Рекомендована література

1. Антология социальной работы: В 5 т. Социальная политика и законодательство в социальной работе./ Сост. М.В. Фирсов. – М.: Сварогъ-НВФ СПТ, 1995. – Т. 5. – 544 с.
2. Мельников В.П., Холостова Е.И. История социальной работы в России: Учебное пособие. – М. : Маркетинг, 2001. – 344 с.
3. Ромм Т.А. История социальной педагогики : учеб. пособие / Т.А. Ромм. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 346 с.

Семінар 7. Розвиток соціально-педагогічної роботи у другій половині XX – на початку XXI ст. (2 год.)

План

1. Напрями соціально-педагогічної роботи загальноосвітніх навчальних закладів та позашкільних установ у 70-80-х рр. ХХ ст.
2. Генеза державної системи соціального захисту населення у 70-90-х рр. ХХ ст.
3. Становлення та розвиток системи центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
4. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми із делінквентною поведінкою в різних соціальних інститутах (загальноосвітні навчальні заклади, школи соціальної реабілітації, служби у справах дітей, притулки для неповнолітніх, приймальники-розподільники).
5. Особливості соціальної підтримки інвалідів.
6. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Рекомендована література

1. Соціальна педагогіка : теорія і технології: Підручник / За ред. І.Д. Зверєвої. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
2. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / [І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.] ; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – К. : Наук. світ, 2003. – 233 с.
3. Ромм Т.А. История социальной педагогики : учеб. пособие / Т.А. Ромм. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 346 с.
4. Штефан Л. А. Соціально-педагогічна теорія та практика в Україні (20-90-ті рр. ХХ ст.) / Штефан Л. А. – Харків : ТОВ «ТО Ексклюзив», 2002.
5. Якса Н.В. Історія соціальної педагогіки: Методичний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2006. – 156 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Витоки соціально-педагогічної роботи

1. Підготувати інформацію про діяльність у сфері соціального захисту (Іван Вишенський, Герасим Смотрицький, Мелетій Смотрицький, Іов Борецький, Памво Беринда).

Становлення соціально-педагогічної роботи в XVIII -XIX ст.

1. Підготувати інформацію про діяльність трьох українських чи російських благодійників та/або благодійних організацій.
2. Здійснити порівняльний аналіз систем суспільної опіки за часів Петра I та Катерини II

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Розвиток соціальної та соціально-педагогічної роботи у XX – на початку XXI ст.

1. Підготувати реферат „Детермінанти протиправної поведінки неповнолітніх у (20-х рр. XX ст.; 30-х рр. XX ст.; 50-60-х рр. XX ст.; 70-80-х рр. XX ст.; 90-х рр. XX ст.; на початку XXI ст.). *Період студент обирає самостійно.*
2. Написати есе „Портрет бездоглядної дитини: історія та сучасність”.

10. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, реферат, есе;
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	7
2.	Семінарські заняття	37
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
4.	Самостійна робота	50
Підсумковий рейтинговий бал		144 Коефіцієнт – 1,44

Розподіл балів, які отримують студенти

Назва модуля	модуль I. Витоки соціально-педагогічної роботи				модуль II . Розвиток соціальної та соціально-педагогічної роботи у XX – на початку XXI ст.		
К-ть балів за модуль	63 бали				81 бал		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Історичні передумови виникнення соціально-педагогічної роботи в Україні 1 бал	Церковна, державна, світська соціальна допомога у XIV- XVII ст. в Україні 1 бал	Соціальна підтримка різних категорій населення в XVIII - XIX ст. 1 бал	Діяльність земств щодо соціально-педагогічної підтримки незахищених категорій населення 1 бал	Розвиток вітчизняної практики соціально-педагогічної роботи на початку XX століття 1 бал	Виокремлення соціальної педагогіки як галузі наукових знань 1 бал	Соціально-педагогічна робота в Україні наприкінці XX – початку XXI ст. 1 бал
Теми семінарських занять	Започаткування допомоги нужденним в Київській Русі	Соціальна спрямованість діяльності в Україні церковних, козацьких та братських громад	Соціальна спрямованість діяльності земських установ у сфері громадської опіки	Вплив життєвого та творчого шляху Бориса Грінченка на становлення соціальної підтримки	Практика соціального виховання на початку XX ст.	Здійснення соціального захисту вразливих груп в період Великої Вітчизняної війни	Розвиток соціально-педагогічної роботи у другій половині XX – на початку XXI ст.
	12 балів (10 балів за роботу на семінарах, 2 – за відвідування)		12 балів (10 балів за роботу на семінарах, 2 – за відвідування)		13 балів (10 балів за роботу на семінарах, 3 – за відвідування)		
Самостійна робота	Підготувати інформацію про діяльність у сфері соціального захисту 5 балів	Підготувати інформацію про діяльність трьох українських чи російських благодійників та/або благодійних організацій 5 балів			Здійснити порівняльний аналіз систем суспільної опіки за часів Петра I та Катерини II 5 балів		- Підготувати реферат 15 балів - Написати есе 20 балів
Види пот. контролю	Модульна контрольна робота 1 25 балів			Модульна контрольна робота 2 25 балів			

Всього балів: 144, Коефіцієнт 1,44

Рекомендована література

Базова

1. Социальная педагогика : курс лекций / под общ. ред. М. А. Галагузовой. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 416 с.
2. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / [Т. Ф. Алексеєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.] ; за ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
3. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / [І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.] ; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – К. : Наук. світ, 2003. – 233 с.
4. Якса Н.В. Історія соціальної педагогіки: Методичний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2006. – 156 с.
5. Янкович О., Поліщук В.А. Історія соціальної педагогіки / соціальної роботи. – Тернопіль, 2004.
6. Кузьмин К.В., Сутырин Б.А. История социальной работы за рубежом и в России (с древности до начала XX века). – М.: Академический Проект, 2002. – 480 с.
7. Поліщук В.А., Янкович О.І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи. – Курс лекцій / ТДПУ, Тернопіль, 2009.- 256 с.
8. Ромм Т.А. История социальной педагогики : учеб. пособие / Т.А. Ромм. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 346 с.

Допоміжна

1. Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики. – М.: Академа, 2000. – 176 с.
2. Антология педагогической мысли Древней Руси и Русского государства XIV – XVII вв. – М., 1985
3. Антология социальной работы: В 5 т. Социальная политика и законодательство в социальной работе. / Сост. М.В. Фирсов. – М. : Сварогъ-НВФ СПТ, 1995. – Т. 5. – 544 с.
4. Антология социальной работы: В 5 т. Т. 2. Феноменология социальной патологии / Сост. М.В.Фирсов. – М. : Сварогъ- НВФ СПТ, 1995.– Т.2.–400 с.
5. Добродійність в Україні: минуле, сучасність, майбутнє. – К., 1998.
6. Елфимова Н.В. История социальной работы : Учебно-методическое пособ. для студ. вечер. и заоч. формы обучения. – М. : Соціум, 2001. – 112 с.
7. Елфимова Н.В. История социальной работы: Учеб.-метод. пособ. для студентов вечерней и заочной формы обучения. – М. : Соціум, 2001. – 112 с.
8. Іван Мигович. Становлення соціальної роботи як науки в Україні. // Соціальна політика і соціальна робота. – 1998. – № 1-2.
9. Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : Зб. наук. праць – Івано-Франківська : [б.в.], 2005. – 115 с.
10. Коваль М.В. Україна в другій світовій та першій вітчизняній, К. – 1988.

11. Кузьмин К.В., Сутырин Б.А. История социальной работы за рубежом и в России (с древности до начала XX века). – М. : Академический Проект, 2002. – 480 с.
12. Мельников В.П., Холостова Е.И. История социальной работы в России: Учебное пособие. – М. : Маркетинг, 2001. – 344 с.
13. Социальная работа: история, теория и практика : Науч.- учеб.- метод. пособ. для студ., магистр., аспирант. и спец. в обл. соц. педагогики, соц. работы / С.Я. Марченко, Н.С. Кратин, Л.Ц. Ваховский и др. – Луганськ : Альма-матер, 2002. – 158 с.
14. Соціальна робота: Хрестоматія / Кер. авт. кол. В.П. Андрущенко, В.І. Астахова, М.П. Лукашевич. – К. : ДЦССМ, 2001. – 396 с.
15. Фирсов М.В. История социальной работы в России / Учебное пособие для студ. высш. учеб. Заведений. — М. : ВПАДОС, 1999 г.
16. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики /Под ред. А.И. Пискунова. – М., 1991
17. Энциклопедия социальной работы: В 3-х т. – М. : Центр общечеловеческих ценностей, 1993. – Т.1. – 480 с.

Модуль 2 . Етика соціально-педагогічної діяльності

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

«Питання етики у соціально-педагогічній діяльності»

Лекція 1. Проблема формування етики в історико-педагогічному контексті. (2 год.).

Роль етики у розвитку суспільства. Основні етичні концепції. Основні категорії професійної етики: етичні стосунки, етична свідомість, етичні дії та професійний обов'язок. Функції етики соціальної і соціально-педагогічної роботи. Принципи етики соціальної і соціально-педагогічної роботи. Деонтологія як розділ етики.

Основні поняття теми: етика, професійна етика, категорії, функції, принципи соціальної роботи, деонтологія.

Лекція 2. Джерела соціально-педагогічної етики. (2 год.).

“Золоте правило” етичної системи. Аристотелівська етична традиція. Деонтологічна лінія Канта та онтологічна лінія Гегеля, їх роль у формуванні соціальної деонтології. Етичні погляди Б. Грінченка, А. Макаренка, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, К. Ушинського та інших.

Основні поняття теми: етичний, етика, принципи, норми, деонтологія.

Семінар 1. Сутність та розвиток етики як науки (2 год.).

Лекція 3. Професійна етика як навчальна дисципліна і як засіб регулювання професійної діяльності. (2 год.).

Підходи до розуміння сутності професійної етики. Історичний розвиток професійної етики і професійної моралі. Предмет і завдання професійної етики як навчальної дисципліни. Критерії соціально-педагогічної етики Професійна мораль. Ціннісно-сміслова основа морально-етичної регуляції професійно-трудових відносин.

Основні поняття теми: етичний, професійна етика, етичні знання.

Семінар 2. Моральна свідомість особистості соціального педагога (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

«Культурологічні засади соціально-педагогічної діяльності»

Лекція 5. Професійна культура як складова етики соціального педагога. (2 год.).

Визначення поняття “культура”. Основні види, форми і рівні культури. Соціальні функції культури. Ціннісно-вмотивоване ставлення соціальних педагогів до професійної діяльності. Підходи до розгляду поняття «професійна культура».

Основні поняття теми: суб’єкт, професійна етика, професійна культура, соціальний педагог.

Лекція 7. Теоретико-методичні засади формування деонтологічної культури. (2 год.).

Висвітлення поняття “деонтологія” як розділу етики. Завдання соціально-педагогічної деонтології. Принципи соціально-педагогічної деонтології. Основні концепції морального вчинку. Моделі прийняття соціальними педагогами професійних рішень. Етично-моральні аспекти соціально-педагогічної діяльності.

Основні поняття теми: етичний, етика, деонтологія, соціальний педагог, принципи, вимоги, ситуація.

Семінар 5. Етичні засоби подолання конфліктів у соціально-педагогічній діяльності (2 год.).

Лекція 8. Особистісно-професійні характеристики соціального педагога. (2 год.).

Специфіка моральних відношень у соціально-педагогічній діяльності. Ціннісні орієнтації соціального педагога, як фактор професійної придатливості. Поліфункціональний характер соціально-педагогічної діяльності. Морально-етична культура майбутнього фахівця. Особистісні якості соціального педагога. Історичні аспекти становлення етикету як способу регуляції поведінки людини. Принципи етикету у соціально-педагогічній діяльності. Особливості етикету у різних ситуаціях.

Основні поняття теми: етичний, етика, етикет, соціальний педагог, принципи, вимоги, ситуація.

Семінар 6. Особливості професійного етикету соціального педагога (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

«Етика соціально-педагогічної діяльності»

Разом: 60 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 6 год., практичні заняття - 10 год., модульний контроль - 4 год., самостійна робота - 28 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Питання етики у соціально-педагогічній діяльності			Культурологічні засади соціально-педагогічної діяльності		
Кількість балів за модуль	77 балів			77 балів		
Лекції	1	2	3	5	7	8
Теми лекцій	Проблема формування етики в історико-педагогічному контексті (1 бал).	Джерела соціально-педагогічної етики. (1 бал).	Професійна етика як навчальна дисципліна і як засіб регулювання соціально-педагогічної діяльності. (1 бал).	Професійна культура як складова етики соціального педагога. (1 бал).	Теоретико-методичні засади формування деонтологічної культури. (1 бал).	Особистісно-професійні характеристики соціального педагога. (1 бал).
Теми семінарських занять	Сутність та розвиток етики як науки (11 бал)			Професійна етика та корпоративна культура (11 балів).		Особистісно-професійні характеристики соціального педагога (11 балів).
Практичні заняття		Моральна свідомість особистості соціального педагога (11 балів).	Основні етичні концепції (22 балів).		Етичні засоби подолання конфліктів у соціально-педагогічній діяльності (11 балів).	Особливості професійного етикету соціального педагога (11 балів).
Самостійна робота	Самостійна робота 1 (5 балів)			Самостійна робота 2 (5 балів)		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I «Питання етики у соціально-педагогічній діяльності»

Семінар 1. Сутність та розвиток етики як науки (2 год.).

Роль етики у розвитку суспільства. Основні категорії професійної етики: етичні стосунки, етична свідомість, етичні дії та професійний обов'язок. Функції етики соціально-педагогічної діяльності. Принципи етики соціально-педагогічної діяльності.

Завдання для самостійної роботи:

Розробити таблицю-схему виникнення та становлення етики в історії людства.

Література

Основна література: 1, 3, 5, 7

Додаткова література: 6, 10, 11

Практичне заняття 1. Моральна свідомість особистості соціального педагога (2 год.).

Поняття і структура моральної свідомості особистості. Принципи моралі. Моральна самосвідомість соціального педагога. Честь, гідність, совість фахівця - соціального педагога. Що таке моральна свідомість особистості? У чому полягає сутність поняття «моральне буття соціального педагога»? У чому полягає єдність і відмінність понять «честь», «скромність» і «гідність»?

Письмова домашня робота:

Обґрунтуйте роль етичних знань у професійному становленні соціального педагога.

Завдання для роздумів

Поміркуйте, якими сутнісними ознаками відрізняється ідея корисливості Сократа від утилітаристського розуміння честі і гідності у І.Бентама і Г.Спенсера?

Література

Основна література: 2, 4, 5, 7

Додаткова література: 1, 6, 7, 10, 13

Практичне заняття 2-3. Основні етичні концепції (4 год.).

Процес зміни етичних принципів. “Золоте правило” етичної системи. Аристотелівська етична традиція. Деонтологічна лінія Канта та онтологічна лінія Гегеля, їх роль у формуванні соціальної деонтології.

Письмова домашня робота:

Поясніть сенс висловлювання: Мораль була б нікчемною наукою, якби вона не могла засвідчити людині, що її найбільший інтерес полягає в тому, щоби бути доброчесною. (П. Гольбах).

Запитання для самостійної роботи:

Варіант 1.

1. У яких працях Сократа викладені основні етичні принципи виховання та адаптації особистості у суспільстві?

2. На яких основних моральних постулатах базується соціальна етика епохи Відродження й Нового часу?

Варіант 2.

1. Яка основна категорія покладається Аристотелем у зміст моральної культури особистості?

2. Чи не втратили свого значення положення кодексу соціальної етики, які сформулював Квінтіліан?

Варіант 3.

1. Які провідні ідеї покладені Августином Блаженным у теорію морального виховання?

2. У чому сутність моральної доктрини епохи Середньовіччя?

Варіант 4.

1. Що характерно для розуміння сутності моральної культури Платоном?

2. Які провідні настанови викладено у «Повчанні» Володимира Мономаха?

Література

Основна література: 1, 3, 5, 6

Додаткова література: 2, 6, 7, 10, 11, 15

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

«Культурологічні засади соціально-педагогічної діяльності»

Семінар 2. Професійна етика та корпоративна культура (2 год.).

Зміст поняття „корпоративна культура”. Компоненти корпоративної культури. Класифікація корпоративної культури. Історична зумовленість виникнення та розвитку професійної етики. Роль та значення професійної етики у розвитку різних професій. Сутність та основні принципи професійної етики. Структура професійних етичних знань.

Література

Основна література: 1, 3, 5, 7

Додаткова література: 2, 5, 7, 11, 13

Практичне заняття 4. Етичні засоби подолання конфліктів у соціально-педагогічній діяльності (2 год.).

Зміст поняття „конфлікт”, типологія конфліктів, їх особливості. Причини і джерела конфліктів, їх позитивні і негативні сторони. Стадії розвитку конфліктів. Культура розв’язання конфлікту. „Непрямі методи” приглушення конфлікту. Аналіз конфліктів у соціально-педагогічній діяльності. Етичні засади соціально-педагогічної діяльності у процесі розв’язання конфлікту.

Завдання для роздумів

Поміркуйте, у чому полягає суть реалізації соціальним педагогом прийомів індивідуальної соціально-педагогічної взаємодії?

Література

Основна література: 1, 3, 5, 7

Додаткова література: 6, 7, 10, 11, 18

Семінар 3. Особистісно-професійні характеристики соціального педагога (2 год.).

Вимоги до особистісних якостей соціальних педагогів. Визначте найбільш цінні особистісні якості, необхідні соціальному педагогу. Визначте та обґрунтуйте особливості відбору соціальних педагогів?

Література

Основна література: 1, 3, 5, 7

Додаткова література: 2, 5, 7, 11, 13

Практичне заняття 5. Особливості професійного етикету соціального педагога (2 год.).

Історичні аспекти становлення етикету як способу регуляції поведінки людини. Етика й етикет: загальне та особливе. Принципи етикету у соціально-педагогічній діяльності. Вимоги етикету до зовнішнього вигляду, поведінки та спілкування соціального педагога з клієнтами, колегами, керівництвом. Охарактеризуйте особливості сучасного ділового етикету. Особливості ділового етикету соціального педагога. Місце та роль ділового етикету у соціально-педагогічній діяльності.

Завдання для самостійної роботи:

Розробити та провести позанавчальний виховний захід на тему: «Етикет: суть, історичні аспекти становлення, сучасні проблеми».

Література

Основна література: 1, 3, 5, 6

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 13

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях. Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Всі завдання самостійної роботи виконуються письмово та захищаються у формі співбесіди. Самостійна робота вважається зарахованою, якщо студент виконає поставлені завдання, своєчасно подасть звітні матеріали та під час співбесіди з викладачем підтвердить вміння самостійного критичного аналізу власних професійних дій.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються у визначений термін.

Змістовий модуль I «Питання етики у соціально-педагогічній діяльності»

Самостійна робота 1.

1. Заповніть таблицю – визначення поняття «етика» за різними джерелами.

Автор, джерело	Визначення

2. Розробіть кодекс професійної етики соціального педагога.

Робота здається у письмовому вигляді після вивчення Модуля 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «Культурологічні засади соціально-педагогічної діяльності»

Самостійна робота 2.

1. Визначте та обґрунтуйте найбільш важливі шляхи формування соціально-педагогічної культури спеціаліста соціальної сфери?

2. Законспекуйте тренінги, ситуації, тести, що рекомендовані у спеціальній літературі для перевірки сформованості етичних якостей.

Робота здається у письмовому вигляді після вивчення Модуля 2.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I «Питання етики у соціально-педагогічній діяльності»		
Тема 1-3. Професійна етика та професійна деонтологія. Основні етичні концепції. Професійна етика як навчальна дисципліна і як засіб регулювання соціально-педагогічної діяльності.	Семінарське заняття, практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування,	5
Змістовий модуль II «Культурологічні засади соціально-педагогічної діяльності»		
Тема 4-6. Професійна культура як складова етики соціального педагога. Теоретико-методичні засади формування деонтологічної культури. Особистісно-професійні характеристики соціального педагога.	Семінарське заняття, практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

ВІІ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (6х1)	6
2.	Відвідування семінарських занять (3х1)	3
3.	Відповідь на семінарських заняттях (3х10)	30
4.	Відвідування практичних занять (5х1)	5
5.	Відповідь на практичних заняттях (5х10)	50
6.	Модульні контрольні роботи (2х25)	50
7.	Самостійна робота (2х5)	10
Максимальна кількість балів		154
$154:100=1,54$ Студент набрав <u>X</u> балів Розрахунок: $X: 1,54=A$ загальна кількість балів Оцінка за шкалою		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	F
35 – 59	FX
60 – 74	ED
75 – 89	CB
90 – 100	A

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Василькова Т. А. Соціальна педагогіка : учеб. пособ. / Т. А. Василькова, Ю. В. Василькова – М. : КНОРУС, 2010. – 240 с.
2. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посіб. / Васянович Г. П. – Львів : Сполом, 2010. – 420 с.
3. Медведева Г.П. Профессионально-этический кодекс: теоретические и методологические проблемы. – М., 2004.
4. Медведева Г.П. Профессионально-этические основы социальной работы: ученик для студ.высш.учеб.заведений / Г.П.Медведева. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 272 с.
5. Спіріна Т. П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. / Т. П. Спіріна. - К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2013. - 247 с.
6. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : навч. посіб. / Л. Л. Хоружа – К. : Академвидав, 2012. – 208 с.

Допоміжна:

1. Беяева Е. В. Этика : курс лекцій / Беяева Е. В. – [2-е изд.]. - Мн. : Академия управления при Президенте Республики Беларусь, 2004. – 67 с.
2. Білик Е. В. Сучасна енциклопедія етикету : 1000 правил і корисних порад / Е. В. Білик. – Донецьк : ТОВ ВКФ "БАО", 2005. – 384 с.
3. Бугай Н. І. Український етикет / Бугай Н. І. – К. : Бібліотека українця, 2000. – 264 с.
4. Васильєва М. П. Теоретичні основи деонтологічної підготовки педагога : дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.04 / Васильєва Марина Петрівна. – Х., 2004. – 432 с
5. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. / Васянович Г. П. – Львів : Норма, 2005. – 344 с.
6. Гриньова В. М. Професійна етика як умова успішності трудової діяльності / В. М. Гриньова // Конкурентоспроможність в умовах глобалізації : реалії, проблеми та перспективи : матеріали І наук.-практ. конф. (Житомир 26–27 квітня 2007 р.). – Житомир : [б. в.], 2007. – С. 37–38.
7. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти) : дис. ...доктора пед. наук : 13.00.04 / Гриньова В. М. – К., 2000. – 417 с.
8. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами управління : навч. посіб. / Дуткевич Т. В. – К. : ЦНЛ, 2005. – 456 с.
9. Етика : [навч. посіб.] / В. О. Лозовий, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін. ; за ред. В. О. Лозового. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 224 с.
10. Єремєєва В. М. Професійно-етичні якості – важлива складова успішності професійної діяльності / В. М. Єремєєва. // Науковий пошук молодих дослідників : зб. наук. пр. / за ред. В. М. Єремєєвої, О. М. Королюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – Вип. IV. – С. 201–204.

11. Зеленкова И. Л. Этика : [уч.-метод. пособ.] / И. Л. Зеленкова, Е. В. Беляева. – Мн. : Тетра Системс, 2000. – 368 с.
12. Зимняя И. А. Социально-профессиональная компетентность как целостный результат профессионального образования (идеализированная модель) / И. А. Зимняя // Проблемы качества образования : в 2-х кн. – М. ; Уфа : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2005. – Кн. 2. – С. 182–183.
13. Історія світової та української культури : [підручник для вищ. закл. освіти] / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – К. : Літера ЛТД, 2005. – 464 с.
14. Калашник Н. Г. Эстетичні смаки : їх витоки і формування / Калашник Н. Г. – Запоріжжя : Просвіта, 2001. – 344 с.
15. Кримус Ю. В. Этика : навч. посіб. / Ю. В. Кримус І. І. Якушно. – Житомир : [б. в.], 2004. – 98 с.
16. Кузик Б. М. Благовіст. Православна етика : [навч. посіб.] / Б. М. Кузик, Л. І. Литвин. – Д. : АРТ-ПРЕС, 2009. – 304 с.
17. Культурологія / [Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. та ін.] ; за ред. Т. Б. Гриценко. – [2-е вид.]. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
18. Лозовой В. О. Культура особистості та етикет / Лозовой В. О., Уманець О. В., Ценко М. Б. – Х. : Регіон-інформ, 2004. – 112 с.
19. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин. – Х. : Право, 2004. – 170 с.
20. Малахов В. А. Этика : курс лекцій : навч. посіб. / Малахов В. А. – [4-те вид.]. – К. : Либідь, 2002. – 384 с.
21. Матвеев П. Е. Этика. Основы общей теории морали : курс лекций / Матвеев П. Е. – Владимир : Владим. гос. ун-т, 2002. – 51 с.
22. Матвеева Л. Л. Культурологія : курс лекцій : [навч. посіб.] / Матвеева Л. Л. – К. : Либідь, 2005. – 512 с.
23. Мовчан В. С. Історія і теорія етики : [курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Мовчан В. С. – Дрогобич : Коло, 2003. – 510 с.
24. Нападиста В. Г. Історія етики в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.) / Нападиста В. Г. – К. : Либідь, 2004. – 240 с.
25. Осауленко О. І. Юридична деонтологія : [навч. посіб.] / Осауленко О. І. – К. : Істина, 2008. – 224 с.
26. Попов Л. А. Десять лекций по этике : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Попов Л. А. – М. : Осъ – 89, 2001. – 192 с.
27. Проценко О. П. Этикет як аксіологічний вимір культури поведінки і спілкування / Проценко О. П. – К. : Вища шк., 2004. – 33 с.
28. Савельев В. П. Этика : [навч. посіб.] / Савельев В. П. – 2-е вид., випр. і доповн. – Львів : Магнолія 2006, 2007. – 256 с.
29. Солоницына А. А. Профессиональная этика и этикет : учебник / Солоницына А. А. – Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 2005. – 200 с.
30. Сопнева Н. Б. Педагогічні умови формування навчальної етичної діяльності майбутнього вчителя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Н. Б. Сопнева. – Х., 2003. –

17 с.

31.Спіріна Т. П. Принципи професійного спілкування майбутніх соціальних педагогів / Т. П. Спіріна // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К. : ВІКНУ, 2010. – Вип. 25. – С. 344-351.

32.Спіріна Т. П. Формування етичних засад професійної діяльності майбутніх соціальних працівників / Т. П. Спіріна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : зб. наук. пр. / за ред. : В. С. Курило, С. Я. Харченко, С. В. Харченко. – Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2014. – С. 121-132.

33.Спіріна Т. П. Формування соціокультурних цінностей майбутніх фахівців соціальної сфери / Т. П. Спіріна // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка : зб. наук. пр. / [гол. ред. М. О. Носко]. – Чернігів : ЧНПУ, 2012. – Т. 2. Вип. 104. – Сер. Педагогічні науки. – С. 113–115.

34.Тарасов Ю. Н. Этика та естетика : учеб. пособ. / Ю. Н. Тарасов. – [2-е издание, испр. и доп.]. – Воронеж : Из-во НПО "МОДЕК", 2006. – 136 с.

35.Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія : навч.-метод. посіб. / Хоружа Л. Л. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. – 96 с.

36.Хоружа Л. Л. Теоретичні засади формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Хоружа Людмила Леонідівна. – К., 2004. – 412 с.

37.Християнська етика і педагогіка: статті та уроки / Національний ун-т "Острозька академія". Факультет підготовки викладачів християнської етики / В.М. Жуковський (відп. ред.), Є. О. Митрофанова (упоряд.). – Острог, 2001. – 311 с.

38.Чмут Т. К. Етика ділового спілкування / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. – К. : Вікар, 2004. – 223 с.

39.Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування / В. М. Шеломенцев. – К. : Лібра, 2003. – 415 с.

40.Шнайдер-Флайг С. Большая книга этикета: хорошие манеры и уверенное поведение / Шнайдер-Флайг С. – М. : БММ, 2007. – 320 с.

МОДУЛЬ 3

Основи соціально-правового захисту

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Теоретико-методологічні й організаційні засади соціально-правового захисту особистості

Лекція 1. Сутність і соціальне призначення прав людини (2 год.)

Сутність понять «право», «права людини». Властивості прав людини. Функції права: загальносоціальні, регулятивні. Принципи реалізації права. Механізми реалізації права: юридичний, психологічний. Форми дії права.

Основні поняття теми: право, права людини, об'єктивне право, І суб'єктивне право, властивості права, функції, принципи, механізми реалізації права.

Семінарські заняття 1 – 2 Тренінг «Права дитини» (4 год.)

Лекція 2. Міжнародні механізми захисту прав людини (2 год.)

Сутність міжнародного права. Система захисту прав людини в рамках Організації Об'єднаних Націй (ООН). Роль і структура ООН. Функції Комітету з прав людини та Верховного комісара ООН з прав людини. Органи і процедури контролю в рамках ООН. Підготовка періодичних доповідей держав як механізм контролю за дотриманням прав людини. Проведення розслідувань приватних скарг. Дія міжнародних судів та інших міжнародних організацій.

Основні поняття теми: міжнародне право, ООН, Комітет ООН з прав людини, Комітет ООН з прав дитини, процедури контролю, періодична доповідь, міжнародний суд.

Лекція 3. Законодавче забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми в Україні (2 год.)

Конституція України — основний закон нашої держави. Закон України «Про охорону дитинства» як новий крок у розвитку системи соціально-правового захисту особистості.

Загальна характеристика законодавства України щодо дітей, молоді та сімей з дітьми. Розвиток законодавчої бази України щодо соціально-правового захисту дітей, сімей та молоді. Загальний огляд кодексів України: Сімейний кодекс, Кримінальний кодекс, Кримінально-процесуальний кодекс, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Житловий кодекс України.

Права і обов'язки дітей різного віку, закріплені законодавством України. Правоздатність і дієздатність людини.

Основні поняття теми: законодавство України, закони, кодекси, постанови, накази, правоздатність, дієздатність.

Семінарське заняття 3. Права людини в Конституції та інших законах України (2 год.)

Лекція 4. Інституційна база соціально-правового захисту особистості (2 год.)

Загальна характеристика соціальної інституції. Система інституцій у сфері захисту населення. Загальна характеристика інституційної бази соціально-правового захисту особистості в Україні. Інституції державного рівня. Інституції локального рівня.

Основні поняття теми: інституційна база, державний рівень, локальний рівень, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, служби, установи, центри, заклади соціального захисту, заклади соціального обслуговування.

Семінарське заняття 4. Міжвідомча взаємодія у системі соціально-правового захисту особистості (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Діяльність соціального педагога у системі соціально-правового захисту особистості

Лекція 5. Соціально-педагогічне забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми (2 год.)

Сутність соціально-педагогічного забезпечення прав клієнтів як системи. Мета і завдання, принципи та рівні соціально-педагогічного забезпечення прав клієнтів. Види діяльності соціального педагога, його права у сфері соціально-педагогічного забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми. Напрями соціально-педагогічного забезпечення прав дітей та молоді.

Умови реалізації соціально-педагогічного забезпечення прав особистості.

Нормативно-правове регулювання соціально-педагогічного забезпечення прав особистості. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» як нормативна база соціально-педагогічного забезпечення прав клієнтів.

Основні поняття теми: соціально-педагогічне забезпечення прав особистості, принципи, напрями, умови соціально-педагогічного забезпечення прав дітей та молоді.

Семінарське заняття 5. Позасудові інституції захисту прав людини (2 год.)

Лекція 6. Представництво інтересів клієнта

Сутність поняття «представництво інтересів клієнта». Різні підходи до

представництва інтересів клієнта.

Рівні, типи й стратегії представництва інтересів.

Сутність індивідуального представництва інтересів людини. Алгоритм індивідуального представництва інтересів клієнта.

Колективне представництво інтересів.

Основні поняття теми: представництво інтересів клієнта, підходи до представництва, рівні, типи, стратегії представництва, індивідуальне представництво, колективне представництво.

Лекція 7. Реалізація права дитини на участь у житті суспільства та ухваленні рішень (2 год.)

Участь у житті суспільства як фундаментальне право дитини. Участь у житті суспільства як самопредставництво: сутність і значення.

Ступені, сфери та «сходинки» участі. Форми залучення дітей до участі в житті суспільства. Принципи стосунків між дорослими та дітьми, ризики та перешкоди участі.

Дитяче громадське об'єднання як середовище реалізації права дитини на участь у житті суспільства. Соціально-педагогічне забезпечення права дитини бути членом дитячих громадських об'єднань.

Основні поняття теми: право на участь у житті суспільства та ухваленні рішень, ступені участі, форми участі, принципи участі, ризики і перешкоди участі, дитячі громадські об'єднання.

Семінарське заняття 6. Протидія найгіршим формам дитячої праці, торгівлі людьми (2 год.)

Семінарське заняття 7. Соціально-правовий захист дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (2 год.)

**IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ»**

Разом: 60 год., з них 14 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 28 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

Кількість балів за семестр	154 бали			
Модулі	Змістовий модуль I Змістовий модуль II			
Назва модуля	Теоретико-методологічні й організаційні засади соціально-правового захисту особистості (83 бали)			
Лекції	1 (1 бал)	2 (1 бал)	3 (1 бал)	4 (1 бал)
Теми лекцій	Сутність і соціальне призначення прав людини	Міжнародні механізми захисту прав людини	Законодавче забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми в Україні	Інституційна база соціально-правового захисту особистості
Практичні заняття	1-2 (22 бали)		3 (11 балів)	4 (11 балів)
Теми практичних занять	Тренінг «Права дитини»		Права людини в Конституції та інших законах України	Міжвідомча взаємодія у системі соціально-правового захисту особистості
Самостійна робота	1 (10 балів)			
Поточний контроль	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)			
Модулі	Змістовий модуль II			
Назва модуля	Діяльність соціального педагога у системі соціально-правового захисту особистості (71 бал)			
Лекції	5 (1 бал)	6 (1 бал)	7 (1 бал)	
Теми лекцій	Соціально-педагогічне забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми	Представництво інтересів клієнта	Реалізація права дитини на участь у житті суспільства	

Семінарські заняття	5 (11 балів)	6 (11 балів)	7 (11 балів)
Теми практичних занять	Позасудові інститути захисту прав людини	Протидія найгіршим формам дитячої праці, торгівлі людьми	Соціально-правовий захист дітей- сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування
Самостійна робота	2 (10 балів)		
Поточний контроль	Модульна контрольна робота №2 (25 балів)		
Підсумковий контроль	Залік Дисципліна з ПМК = $154:100 = 1,54$ Розрахунок – оцінка = X (бали за семестр) : 1,54		

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Семінарські заняття 1 – 2.

Тема: Тренінг «Права дитини» (4 год.)

I. Тренінгові вправи:

1. Вправа «Бінго».
2. Вправа «Упізнай право».
3. Вікторина «Права людини, права дитини».
4. Вправа «Я презентую право на ...».
5. Вправа «Чи існує найважливіше право» та ін.

II. Дискусія «Право на індивідуальність».

III. Перегляд та обговорення відеоматеріалів з прав дитини.

IV. Робота з тематичними картками.

Література

Основна література: 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 16, 17

Семінарське заняття 3.

Тема: Права людини в Конституції та інших законах України (2 год.)

1. Опрацювання глави Конституції України про права людини.
2. Презентація законів, що регламентують соціально-педагогічну і соціальну роботу.
3. Обговорення нормативно-правових актів у сфері захисту прав дитини

Література

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 7, 17

Семінарське заняття 4.

Тема: Міжвідомча взаємодія у системі соціально-правового захисту особистості (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Основні засади міжвідомчої та міжсекторної взаємодії.
2. Діяльність Комісії з питань захисту прав дітей.

Завдання:

1. Визначити соціальні інституції соціально-правового захисту дітей, молоді та сімей з дітьми, що розміщені за Вашим місцем проживання, дати їм коротку характеристику.
2. Розробити інституційну карту району (селища, села) за місцем проживання.

Література

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 11, 14, 21

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ

Семінарське заняття 5.

Тема: Позасудові інститути захисту прав людини (2 год.)

1. Загальна характеристика позасудових органів захисту прав особистості.
2. Інститут Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
3. Інститут Уповноваженого Президента з прав дитини.
4. Інститут дитячих омбудсменів (уповноважених з прав дитини).

Література

Основна література: 2

Семінарське заняття 6.

Тема: Протидія найгіршим формам дитячої праці, торгівлі людьми (2 год.)

Види найгірших форм дитячої праці.

Протидія торгівлі людьми: використання профілактичних настільних ігор.

Література

Основна література: 2

Додаткова література: 26, 28

Семінарське заняття 7.

Тема: Соціально-правовий захист дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

1. Сирітство як негативне явище суспільства. Форми сімейного влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування: сутність, умови призначення та скасування статусу.
3. Законодавчо-інституційне забезпечення соціально-правового захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Література

Основна література: 2, 9

Додаткова література: 10

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ

1. Створити кросворд за темами модулю, визначеними для самостійної роботи студентів.
2. Створити перелік фільмів/мультфільмів, у яких піднімається питання порушення прав дітей/молодих людей, вказати які саме права порушено.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО- ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ

1. На основі аналізу законодавства України визначити соціальні гарантії допризовної та призовної молоді, військовослужбовців.
2. Опрацювати законодавство України щодо тимчасово переселених осіб у результаті військових подій, нормативні документи щодо осіб-переселенців. Представити опрацьовані матеріали у вигляді стислого конспекту.
3. Ознайомитися із досвідом функціонування уповноважених з прав дітей за кордоном.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
«Основи соціально-правового захисту особистості»

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	7x16	7
2.	Відвідування практичних занять	7x16	7
3.	Робота на семінарському занятті	7x106	70
4.	Модульний контроль	2x256	50
6.	Самостійна робота	2x106	20
$154:100 = 1,54$ Студент набрав X балів. Розрахунок: $X : 1,54$			

Форма контролю – залік. 100 балів за семестр. Дисципліна з ПМК $154: 100 = 1,54$. Розрахунок – оцінка $X : 1,54 =$ за шкалою (Таблиця 8.2)

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента-бакалавра застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS
01 – 34	F
35 – 59	FX
60 – 68	E
69 – 74	D
75 – 81	C
82 – 89	B
90 – 100	A

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

ІХ. ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. *Ковчина І. М.* Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи. — К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. — 373 с.
2. *Петрочко Ж. В.* Основи соціально-правового захисту особистості: навч. посіб. [для студентів спеціальності 6.010105 «Соціальна педагогіка» денної та зоачної форми навчання] – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2009. – 320 с.
3. Посібник для тренерів: у 5-ти частинах. — Ч. 1, Права людини, права дитини. - К.: Версо-04, 2006. - 52 с.
4. Права дитини: від витоків до сьогодення: Зб. текстів, метод, та інформ. матер. / Автор.-упор. Г. М. Лактіонова, Л. В. Пироженко, О. В. Сухомлинська. — К.: Либідь, 2002. - 280 с.
5. Права дитини: сучасний досвід та інновації: Зб. інформ. і метод. матеріалів/ Авт.-упоряд.: Г. Лактіонова, О. Калібаба, Т. Цюман та ін.; за заг. ред. Г. Лактіонової. - К.: Либідь, 2005. - 256 с.
6. *Рабінович П. М.* Основи загальної теорії права та держави: Навч. посіб. - Видання 5-те, зі змінами. — К.: Атака, 2001. — 176 с.
7. Соціально-педагогічні основи захисту прав дитини: Навч. метод, посіб. / М. В. Євсюкова, О. А. Калашник та ін.; за ред. К. Б. Левченко та О. А. Удалової. - К.: ФОП «Мальцев», 2008. - 224 с.
8. Стаємо батьками. Посібник з питань забезпечення прав дітей. Частина 1 / Автори-уклад.: Л. Волинець, Л. Балим, О. Ремень та ін. - К., 2008. — 296 с.
9. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І.Д.Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.

Додаткова:

1. Житловий кодекс України.
2. Загальна декларація прав людини.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про біженців».
5. Закон України «Про вищу освіту»
6. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми».
7. Закон України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» до 2016 р.».
8. Закон України «Про освіту»
9. Закон України «Про охорону дитинства».
10. Закон України від «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».
11. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»

12. Захист житлових та майнових прав дітей: інформаційно-методичні рекомендації для працівників служб у справах неповнолітніх / (Ж. В. Петрович (кер. авт. колект.), Ю. М. Саєнко, Т. Ф. Прітченко та ін.) - К.: ДІПСМИ, 2004. - 83 с.
13. Збірка інформаційних матеріалів та нормативно-правових актів з питань попередження насильства в сім'ї, зокрема над дітьми / Укл. Журавель Т. В. — К: Видавничий дім «Калита», 2005. - 88 с.
14. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Авт.-упор.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверєва, З. П. Кияниця та ін. / За заг. ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрович. — К.: Фенікс, 2007. — 528 с.
15. Кодекс законів України про працю.
16. Конвенція ООН про права дитини та законодавство України. Роз'яснення, коментарі / О. Л. Копиленко, О. К. Сусол, Л. В. Хомік та ін.; за заг. ред. проф. О. Л. Копиленка. - К.: РННЦ «ДІНІТ», 2002. - 200 с.
17. Конституція України. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
18. Кримінальний кодекс України.
19. Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 «Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти» від 05.09.1996 р.
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2007 р. № 1242 «Про затвердження Державної цільової програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008р. №866 «Про питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини».
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 564 із змінами «Про Положення про дитячий будинок сімейного типу».
23. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 565 із змінами «Про Положення про прийомну сім'ю».
24. Петрович Ж. В. Різномірівна участь у житті суспільства і прийнятті рішень як прояв суб'єктності дитини / Ж. В. Петрович // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць Ін-ту проблем виховання НАПН України / [ред. колег. О. В Сухомлинська, І. Д. Бех та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д.Г., 2012. – Вип. 16, кн. 3. – С. 73–81.
25. Петрович Ж. В. Чинники захищеності підростаючої особистості в дитячому громадському об'єднанні / Ж. В. Петрович // Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 27. – С. 366–370.
26. Петрович Ж.В. Підтримка соціальних ініціатив як умова впровадження технологій виховної роботи з учнями щодо протидії торгівлі людьми / Ж.В.Петрович // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Кіровоград : Імекс-ЛТД. – 2013. – Вип. 17, кн. 2. – 522 с. – С. 144–151.

27. Петрочко Ж.В. Забезпечення права на сім'ю: від традицій до інновацій / Ж.В.Петрочко // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка : зб. наук праць. – Вип. 17. – Ч. 1 – К.– Івано-Франківськ : Вид. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. – 216 с. – С. 75–82.
28. «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція» : метод. посіб. для виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми : 11 клас / Авт.-уклад. Авельцева Т.П., Зверєва І.Д., Петрочко Ж.В. / За заг. ред. Зверєвої І.Д., Петрочко Ж.В. – К., 2011. – 132 с.

Модуль 4. Соціалізація особистості

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I «Концептуальні засади процесу соціалізації людини»

Лекція 1. Підходи до вивчення поняття соціалізація (2 год.).

Основні уявлення про соціалізацію. Соціалізація як наукова і навчальна проблема. Місце курсу в системі педагогічної освіти та його зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Визначення соціалізації як складного і тривалого процесу взаємодії людини і суспільства. Вчення Ф.Гіддінгса, Т.Тарда, Т.Парсонса, Ч.Кулі, Дж. Міда. Розвиток поглядів на соціалізацію у радянському та пострадянському просторі. Співвідношення понять “соціалізація”, “виховання”, “розвиток”.

Основні поняття теми: соціалізація, суспільство, процес, розвиток, взаємодія.

Семінарське заняття 1. Наукові концепції соціалізації особистості (2 год.).

Семінарське заняття 2. Підходи до побудови моделей соціалізації (2 год.).

Лекція 2. Моделі соціалізації особистості (2 год.).

Моделі соціалізації: модель З.Фрейда, модель “міжособистісного спілкування” (Ч.Кулі, Дж. Мід), “когнітивна” модель соціалізації (Ж. Піаже, Маслоу, Л.Кольберг). Етапи соціалізації за Н.А.Андреєнковою. Еволюційна теорія соціалізації (Е.Г. Еріксон).

Основні поняття теми: особистість, соціалізація, суспільство, модель, етап, формування.

Семінарське заняття 3. Людина як жертва соціалізації (2 год.).

Практичне заняття 1. Соціальна адаптація особистості (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «Особливості соціалізації представників різних категорій населення»

Лекція 3. Складові, фактори та механізми соціалізації (2 год.).

Складові соціалізації: класифікація та особливості. Засоби соціалізації. Класифікація та визначення основних факторів та етапів соціалізації за А.В.Мудриком. Характеристика мега-, макро-, мезо- та мікрофакторів соціалізації особистості. Механізми соціалізації: рефлексійний, традиційний, інституційний, стилізований, міжособистісний.

Основні поняття теми: соціалізація, суспільство, процес, розвиток, взаємодія, етап, механізми, фактори.

Семінарське заняття 4. Сутність та універсальні характеристики процесу соціалізації (2 год.).

Практичне заняття 2. Особливості соціалізації представників різних

вікових груп (2 год.).

Практичне заняття 3. Соціальний статус і соціальна роль (2 год.).

Лекція 4. Особливості гендерної соціалізації (2 год.).

Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. Гендерна психологія. Гендер і сексуальність. Проблема гендерного паритету. Участь жінок в суспільному житті, політиці.

Основні поняття теми: гендер, статева ідентичність, гендерна ідентичність.

Семінарське заняття 5. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства (2 год.).

Практичне заняття 4. Вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості (2 год.).

Практичне заняття 5. Роль символів у процесі соціалізації людини (2 год.).

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «Соціалізація особистості»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 10 год., практичні заняття – 10 год., модульний контроль - 4 год., самостійна робота - 28 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Концептуальні засади процесу соціалізації людини			Особливості соціалізації представників різних категорій населення		
Кількість балів за модуль	76 бали			98 бали		
Лекції	1 (1бал)	2(1бал)		3 (1бал)		4 (1бал)
Теми лекцій	Підходи до вивчення поняття соціалізація	Моделі соціалізації особистості		Складові, фактори та механізми соціалізації		Особливості гендерної соціалізації
Теми семінарських занять	Наукові концепції соціалізації особистості (11)	Підходи до побудови моделей соціалізації (11)	Людина як жертва соціалізації (11)	Сутність та універсальні характеристики процесу соціалізації (11)		Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства (11)
Практичні	Соціальна адаптація особистості(11)			Особливості соціалізації представників різних вікових груп (11)	Соціальний статус і соціальна роль (11)	Вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості (11) Роль символів у процесі соціалізації людини (11)
Самостійна робота	№ 1 (5 балів)			№ 2 (5 балів)		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підсумковий контроль	Залік					

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I «Концептуальні засади процесу соціалізації людини»

Семінарське заняття 1. Наукові концепції соціалізації особистості (2 год.).

Погляд на сутність та зміст поняття «соціалізація»: історичний аспект. Концептуальні засади вчень про соціалізацію Ф. Гіддінгса, Т. Тарда, Т. Парсонса, Ч. Кулі, Дж. Міда. Визначення сутності соціалізації з погляду радянських та українських вчених.

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 13

Семінарське заняття 2. Підходи до побудови моделей соціалізації (2 год.).

Основні теорії соціалізації особистості. Аналіз сучасних моделей соціалізації. Сутність еволюційної теорії соціалізації.

Заняття проходить у формі представлення результатів роботи мікрогруп (електронна презентація, схеми, таблиці, графіки, моделі, використовуючи наочність формату не менше А3, маркери, роздаткові матеріали тощо), щодо підходів до побудов моделей соціалізації.

Література

Основна література: 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 18

Семінарське заняття 3. Людина як жертва соціалізації (2 год.).

Людина як об'єкт та суб'єкт соціалізації. Людина як жертва соціалізації. Жертви несприятливих умов соціалізації. Види жертв несприятливих умов соціалізації. Об'єктивні та суб'єктивні фактори які перетворюють людину в жертву.

Література

Основна література: 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 18

Практичне заняття 1. Соціальна адаптація особистості (2 год.).

Адаптивні взаємодії людини і навколишнього середовища. Форми адаптації. Біологічна, психологічна та соціальна адаптації. Рівні соціальної адаптації. Функції та механізми соціальної адаптації. прогресивна та регресивна адаптація особистості. Етапи адаптаційної діяльності. Адаптивно-розвивальна модель соціалізації М.П.Лукашевича.

Домашня робота

Опрацювати адаптивно-розвивальну модель М. П. Лукашевича, В. Т. Циби. Розробити та провести заняття (тренінг, семінар, круглий стіл, диспут, колоквиум, виховна година тощо) щодо кращої адаптації у колективі. Цільова група за вибором.

Література

Основна література: 1, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 6, 7, 11

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

«Особливості соціалізації представників різних категорій населення»

Семінарське заняття 4. Сутність та універсальні характеристики процесу соціалізації (2 год.).

Складові й фактори соціалізації: сутність та характеристика. Провідні агенти соціалізації на різних її стадіях. Особливості психологічних механізмів соціалізації особистості. Соціальні інституції як механізми соціалізації, їх характеристика та роль у процесі соціалізації людини. Обґрунтуйте зв'язки соціалізації з вихованням. Діяльність та спілкування як основні сфери соціалізації.

Завдання для роздумів

Поміркуйте, що сильніше - соціалізація чи виховання? Зовнішні, стихійні впливи на сучасну дитину переважно негативні: факторами соціалізації стали бездуховність, злочинність, байдужість, які часто переходять у жорстокість. Навіть гуманність іноді виявляється лише модним словом. Чи можна в цих умовах виростити духовно багаті, моральні покоління? Що ж сильніше?

Література

Основна література: 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 18

Семінарське заняття 5. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства (2 год.).

Особливості гендерної соціалізації. Гендер і сексуальність. Гендер і злочинність. Проблема гендерного паритету. Участь жінок в суспільному житті, політиці.

Література

Основна література: 1, 4, 5

Додаткова література: 3, 7, 11, 15

Практичне заняття 2. Особливості соціалізації представників різних вікових груп (2 год.).

Особливості соціалізації дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Соціалізація підлітків та учнівської молоді. Специфіка соціалізації дорослих людей.

Письмова домашня робота

1. На основі знань вікової психології, соціальної педагогіки заповніть таблицю «Особливості соціалізації представників різних вікових категорій»

Вік	Новоутворення	Сфера соціалізації	Домінуючі інститути соціалізації	Міжособистісні стосунки	Характерні явища у розвитку
Підлітковий					
Старший підлітковий					
Студентська молодь					
Зрілість					

2. Для виконання першого завдання використайте такі поняття: акселерація, інфантилізм, референтна група, акцентуація, цінність, ціннісні орієнтації, самовизначення, професійне самовизначення, адаптивність, соціально-психологічний клімат, соціальні цінності, життєві плани, життєва перспектива, життєва мета, ідеал.

3. Занотуйте у словник значення понять, перелічених у завданнях 1 та 2.

Література

Основна література: 1, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 6, 7, 11

Практичне заняття 3. Соціальний статус і соціальна роль (2 год.).

Характеристика основних теорій особистості. Різні підходи до розуміння структури особистості. Соціальний статус і соціальна роль. Поняття соціального старіння та соціальний статус людей похилого віку.

Заняття проходить у формі представлення результатів роботи мікрогруп (таблиці, схеми, графіки тощо), щодо характеристики соціального статусу і соціальної ролі особистості.

Письмова домашня робота

Випишіть із соціологічного, психологічного, юридичного, соціально-педагогічного словника поняття «соціальний статус», «соціальна роль». Зауважте, чи є відмінності у трактуванні цих понять залежно від сфери вживання.

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 13

Практичне заняття 4. Вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості (2 год.).

В чому полягають соціально-педагогічні можливості ЗМІ?

Визначити основні переваги взаємодії зі ЗМІ в соціально-педагогічній роботі.

Назвати специфічні ознаки соціальної реклами та її основні види.

Розробити зміст та макет буклету (плакату). Захист авторських проектів.

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 13

Практичне заняття 5. Роль символів у процесі соціалізації людини (2 год.).

Сутність символічної поведінки людини.

Символи як носії інформації, почуттів, переживань.

Ставлення до символів як характеристика культури особистості.

Різновиди традиційної стереотипізації поведінки (звичка, звичай, обряд, свято). Розробити систему унаочнення (символіка, логотип, слоган, плакати, листівки) для проведення рекламної кампанії.

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 4, 6, 7, 11, 13

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях. Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Всі завдання самостійної роботи виконуються письмово та захищаються у формі співбесіди. Самостійна робота вважається зарахованою, якщо студент виконає поставлені завдання, своєчасно подасть звітні матеріали та під час співбесіди з викладачем підтвердить вміння самостійного критичного аналізу власних професійних дій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I «Концептуальні засади процесу соціалізації людини»

Самостійна робота 1. Концептуальні засади процесу соціалізації людини.

1. Заповнити таблицю – визначення поняття «соціалізація» за різними джерелами.

Автор, джерело	Визначення

2. Виписати з літературних джерел соціально-педагогічні умови адаптації особистості до нових умов. Вказати вихідні дані: джерело, автор, рік видання...

3. Розробити структурно-логічну схему "Фактори, агенти, механізми соціалізації" (на прикладі одного з вікових етапів соціалізації особистості).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «Особливості соціалізації представників різних категорій населення»

Самостійна робота 2. Особливості гендерної соціалізації.

1. Розкрийте зв'язок між поняттями "статева ідентичність" та "гендерна ідентичність".

2. Особливості соціалізації представників різних вікових груп.

Опрацювати за монографією Кравченко Т. „Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи” питання „Педагогічне осмислення взаємодії сім'ї і школи як провідних інститутів соціалізації дітей шкільного віку”. Зробити конспект теми відповідно до запитань:

1. Сім'я і її вплив на соціалізацію дитини.

2. Теоретичні аспекти шкільної соціалізації особистості.
3. Сутність та основні характеристики взаємодії сім'ї і школи як соціально-педагогічного феномену.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I «Концептуальні засади процесу соціалізації людини»		
Теми 1-2. Підходи до вивчення поняття соціалізація. Моделі соціалізації особистості.	Семінарське заняття, практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5
Змістовий модуль II «Особливості соціалізації представників різних категорій населення»		
Теми 3-4. Складові, фактори та механізми соціалізації. Особливості гендерної соціалізації.	Семінарське заняття, практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (4х1)	4
2.	Відвідування семінарських занять (5х1)	5
	Відвідування практичних занять (5х1)	5
3.	Відповідь на семінарських заняттях (5х10)	50
	Відповідь на практичних заняттях (5х10)	50
4.	Модульні контрольні роботи (2х25)	50
5.	Самостійна робота (2х5)	10
Максимальна кількість балів		174
Форма контролю – залік		$174:100=1,74$ Студент набрав <u>X</u> балів Розрахунок: $X: 1,74=A$ кількість балів Оцінка за шкалою

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість	Оцінка за шкалою ECTS
-----------------------------	------------------------------

балів (max – 100)	
1 – 34	F
35 – 59	FX
60 – 74	ED
75 – 89	CB
90 – 100	A

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Соціалізація особистості».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модулі (поточне оцінювання)										Сума	
Змістовий модуль I 76					Змістовий модуль II 98						
2	Л. 1-2	33	С 1-3	11	П 1	5	Сам. Роб. 1	25	Мод. контр		174
2	Л. 3-4	22	С 4-5	44	П. 2-5	5	Сам. Роб. 2	25	Мод. контр		

- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, Т.Г. Веретено. ; За ред. О. В. Безпалько. – К. : Академвидав, 2014. – 312 с.
2. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
3. Соціальна педагогіка: підручник. - 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.

Допоміжна:

1. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. - 240 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За ред. І.Д. Звереві.- Київ, Симферополь : Універсум, 2012. – 563 с.
3. Іванченко А.В., Збруєва А.А. Концепції соціалізації особистості у західній педагогіці другої половини ХХ століття // Вісн. Житомир. пед. ун-ту. – 1999. - № 3. – С. 9-13.
4. Кравченко Т. В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи : Монографія. – К. : Фенікс, 2009. – 416 с.
5. Лукашевич М.П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: Навч-метод посібник – К.: ІЗМЛ, 1998. - 112 с.
6. Петрунько О.В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіа середовищі: Монографія. – Полтава, 2010. – 480 с.
7. Розум С.И. Психология социализации и социальной адаптации человека. СПб.: Речь, 2006. – 365 с.
8. Савченко С. В. Социализация студенческой молодежи в условиях регионального образовательного пространства. - Луганск: Альма Матер, 2003 -.406 с.
9. Соціальна педагогіка. Навч. Пос. / За ред А. Й. Капської. - К., 2000. – 264 с.
10. Спирина Т. П. Адаптация студентов-первокурсников к условиям высших учебных заведений как социально-педагогическая проблема / Т. П. Спирина // Здоровый образ жизни – основа гармонично развитого поколения : материалы международного форума. – Ташкент, 2010. – С. 302-304
11. Спіріна Т. П. Сім'я як провідний інститут соціалізації дитини / Т. П. Спіріна // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна сім'я та соціальні інституції : шляхи партнерської взаємодії » [редколег. : Л. Л.

Хоружа, Г. М. Лактіонова, О. В. Безпалько та ін.]. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка , 2012. – С. 157–159.

12. Спіріна Т. П. Особливості адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у вищому навчальному закладі / Спіріна Т. П., Зарюгіна Ю. Є. // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Випуск № 32. – 2014. – С. 182-184.

13. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. – Х.: Прапор, 2005. – 640 с.

Модуль 5. Соціальна педагогіка

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Соціальна педагогіка як наука

Лекція 1. Предмет і завдання соціальної педагогіки (2 год.)

Сутність соціальної педагогіки як науки. Предмет та завдання соціальної педагогіки. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики. Місце соціальної педагогіки в системі педагогічних наук.

Основні поняття теми: педагогіка, об'єкт, предмет, соціальна педагогіка.

Семінар 1. Соціальна педагогіка як галузь інтегративних знань

Лекція 2. Парадигми та теорії соціальної педагогіки (2 год.)

Поняття про наукові теорії. Мотиваційно-потребова теорія А.Маслоу. Теорії навчання. Теорія діяльності. Культурно-історична теорія Л.Виготського. Теорії розвитку. Теорія соціальної компетентності. Особистісно-орієнтовані теорії.

Основні поняття теми: розвиток, потреби, діяльність, особистість, життєві компетентності.

Лекція 3. Тезаурус соціальної педагогіки (4 год.)

Поняття тезаурусу соціальної педагогіки. Соціалізація – базова категорія соціальної педагогіки. Характеристика соціального виховання. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Соціальна адаптація, її види. Зміст та види соціальної профілактики. Сутність соціальної реабілітації. Характеристика ресоціалізації. Соціальна допомога та соціальні послуги. Соціально-педагогічна підтримка.

Основні поняття теми: соціалізація, адаптація, дезадаптація, профілактика, реабілітація, соціальне середовище, соціальне виховання, ресоціалізація, соціальні послуги.

Семінар 2. Характеристика соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Сутність соціально-педагогічної діяльності

Лекція 4. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності (4 год.)

Сучасні підходи до розуміння соціально-педагогічної діяльності. Структура соціально-педагогічної діяльності. Мета і завдання соціально-педагогічної діяльності. Функції соціально-педагогічної діяльності. Характеристика суб'єктів і об'єктів соціально-педагогічної діяльності.

Основні поняття теми: діяльність, педагогічна діяльність, соціальна діяльність, соціально-педагогічна діяльність, соціально-педагогічна робота, об'єкти і суб'єкти соціально-педагогічної діяльності, клієнт.

Семінар 3. Характеристика різних груп дітей та молоді як об'єктів соціально-педагогічної діяльності

Практичне заняття 1. Сім'я як мікросередовище соціалізації особистості

Практичне заняття 2. Волонтерство як важлива складова соціально-педагогічної роботи.

Лекція 5. Теоретичні та технологічні засади соціально-педагогічної діяльності (2 год.)

Поняття принципів. Характеристика соціально-політичних принципів. Психолого-педагогічні принципи соціально-педагогічної діяльності. Організаційні принципи соціально-педагогічної діяльності. Характеристика особливих принципів. Поняття ресурсів. Класифікації ресурсів соціально-педагогічної діяльності. Види ресурсів. Сутність методів соціально-педагогічної діяльності. Групи методів та їх характеристика.

Основні поняття теми: принцип, ресурси, ресурсне забезпечення, методи.

Семінар 4. Ресурси соціально-педагогічної діяльності.

Практичне заняття 3. Сфери застосування методів соціально-педагогічної діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Характеристика інститутів соціального виховання дітей та молоді

Лекція 5. Громада як соціалізуючий простір особистості (2 год.)

Сучасні підходи до розуміння громади. Громада як мезорівень соціального середовища. Основні характеристики територіальної громади. Соціалізуючі функції громади.

Основні поняття теми: громада, резидентна громада, ідентифікаційна громада, соціальна система, фактор соціалізації.

Лекція 6. Соціально-педагогічна робота в інститутах соціального виховання територіальної громади (2 год.)

Зміст та форми соціально-педагогічної діяльності в школі. Функціональні обов'язки соціального педагога в загальноосвітніх закладах. Структура соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Основні напрямки та форми їх роботи. Діяльність спеціалізованих служб в умовах територіальної громади (центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, соціальний гуртожиток, соціальний центр матері і дитини, центр

соціально-психологічної допомоги, центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, центр медико-соціальної реабілітації для неповнолітніх).

Організація соціально-педагогічної роботи в клубах за місцем проживання.

Основні поняття теми: загальноосвітній навчальний заклад, функції соціального педагога, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, заклад соціального обслуговування, клуб за місцем проживання.

Семінарське заняття 5. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітніх закладах.

Семінарське заняття 6. Соціалізація дітей в закладах інтернатного типу.

Практичне заняття 4 . Характеристика закладів соціального обслуговування.

Лекція 7. Соціально-педагогічна діяльність неурядових організацій.

Поняття неурядової організації. Види неурядових організацій. Соціалізуючі функції дитячих та молодіжних громадських організацій. Типологія неурядових організацій соціально-педагогічного спрямування. Напрями та форми їх роботи.

Основні поняття теми: неурядова організація, громадська організація, благодійний фонд, конфесійні організації, сервісні організації.

Практичне заняття 5. Неурядові організації як суб'єкти соціально-педагогічної роботи на локальному рівні.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I Соціальна педагогіка як наука

Семінар 1. Соціальна педагогіка як галузь інтегративних знань

1. Соціальна педагогіка як наука в системі людинознавчих дисциплін.
2. Характеристика підходів до визначення сутності соціальної педагогіки як науки.
3. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.

Основна література: 1 с.7-15; 2 с. 9-30; 4 с. 18-34; 6 с.7-22

Додаткова література: 1 с.82-84,109-110.

Семінар 2. Характеристика соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді

1. Мета і завдання соціально-педагогічної підтримки .
2. Види соціально-педагогічної підтримки.

Основна література: 1 с.28-30, 30-34; 2 с.64-73; 4 с.82-101.

Додаткова література: 1 с.89-93.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Характеристика соціально-педагогічної діяльності

Семінар 3 Характеристика різних груп дітей та молоді як об'єктів соціально-педагогічної діяльності.

1. Групи дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах.
2. Діти сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.
3. Соціально-психологічний портрет дітей з особливостями психофізичного розвитку
4. Характеристика дітей з різними видами соціальної дезадаптації.

Основна література: 1 с.34-40, 3 с.56-64, 144-150

Додаткова література: 1 с.166-171

Практичне заняття 1. Сім'я як мікросередовище соціалізації особистості

Практичне заняття 2. Волонтерство як важлива складова соціально-педагогічної роботи.

1. Причини появи та розвитку волонтерства на сучасному етапі розвитку суспільства.
2. Характеристика основних груп волонтерів.
3. Особливості мотивації волонтерів до соціально-педагогічної діяльності.

4. Напрями соціально-педагогічної роботи, що потребують волонтерства.

Основна література: 5 с.181-198; 6 с.130-140.

Додаткова література: 1 с.124-129.

Семінар 4. Ресурси соціально-педагогічної діяльності.

1. Ресурси як умова забезпечення діяльності.
2. Класифікація ресурсів соціально-педагогічної роботи.
3. Характеристика внутрішніх ресурсів.
4. Види зовнішніх ресурсів (матеріальні, людські, технологічні, інституційні, інформаційні).
5. Сім'я як ресурс соціально-педагогічної роботи.

Основна література: 1 с. 74-78.

Додаткова література: 1 с.172-174.

Практичне заняття 3. Сфери застосування методів соціально-педагогічної діяльності.

Заняття проходить в інтерактивній формі. Студенти об'єднуються у чотири групи, кожна з яких отримує карточку із завданням. Група визначає у яких напрямках соціально-педагогічної роботи використовуються методи, записані на карточці. Після цього кожна група презентує свої напрацювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Характеристика інститутів соціального виховання дітей та молоді

Семінар 5. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітніх закладах.

1. Функціональні обов'язки соціального педагога загальноосвітніх закладів.
2. Основні напрями роботи соціального педагога у загальноосвітніх закладах.
3. Взаємодія соціального педагога з представниками різних соціальних інституцій.

Основна література: 1 с.156-162; 2 с.102-107; 4 с. 263-280.

Семінар 6. Соціалізація дітей в закладах інтернатного типу.

1. Характеристика державної системи опіки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. Соціально-психологічний портрет вихованців шкіл-інтернатів.
3. Особливості соціалізації дітей у закладах інтернатного типу.

Основна література: 1 с.104-110; 5 с.145-157.

Додаткова література: 2 с. 54-66; 6 с.88-92.

Практичне заняття 4. Характеристика закладів соціального обслуговування.

Заняття проходить у формі групової роботи. Кожна група презентує свій заклад за такою схемою.

1. Назва закладу.
2. Мета діяльності закладу.
3. Перелік фахівців, які працюють у закладі.
4. Яким категоріям осіб надаються послуги.
5. Напрямки роботи закладу.
6. Форми роботи фахівців у закладі.

Практичне заняття 5. Неурядові організації як суб'єкти соціально-педагогічної роботи на локальному рівні

1. Типологія неурядових організацій.
2. Характеристика діяльності дитячих та молодіжних організацій.
3. Напрямки роботи міжнародних організацій, які працюють в інтересах дітей.
4. Характеристика соціально-педагогічної роботи місцевих громадських організацій.

Основна література: 1 с.174-183; 5 с.445-456.

Додаткова література: 1 с.419-421.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I Соціальна педагогіка як наука

1. Скласти таблицю визначень соціальної педагогіки

Визначення соціальної педагогіки	Назва джерела

2. Дібрати приклади з періодичної преси щодо соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II Характеристика соціально-педагогічної діяльності

- 1.Зробити порівняльний аналіз професійної соціально-педагогічної діяльності та волонтерської роботи

2. Написати есе „Особливості соціалізації дитини в різних типах сімей”.

3. Написати есе на тему „Шляхи інтеграції в соціум дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями ”.

4. Заповнити таблицю

Вид девіантної поведінки	Загальна характеристика та прояви поведінки в підлітків
Адиктивна	
Протиправна (делінквентна)	
Наркозалежна	
Суїцидальна	
Дромоманія	
Токсикоманія	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III Характеристика інститутів соціального виховання дітей та молоді

1. Підібрати матеріал з періодичних видань про досвід роботи соціального педагога загальноосвітнього навчального закладу чи соціальної служби.

2. Скласти банк неурядових організацій, які працюють в інтересах дітей, сімей, молоді у вашому регіоні.

3. Описати досвід роботи однієї дитячої чи молодіжної організації за такою схемою:

1. Назва організації.
2. Тривалість діяльності
3. Напрямки діяльності
4. Зміст діяльності
5. Особливості організації

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Сума отриманих студентом балів в інтервалі від 1 до 60.

Якщо студент набрав менше 35 балів він не допускається до складання іспиту.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролю

№ п/п	Вид діяльності	Сума балів
1.	Відвідування лекцій	10
2.	Відвідування, семінарських, практичних занять	11
3.	Робота на семінарських	60
4.	Робота на практичних заняттях	50
5.	Модульний контроль	75
6.	Самостійна робота	115
Разом балів		332

Рекомендована література

Основна

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. - 240 с.
3. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів : навч. посіб. / Т. Є. Єжова. — К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. — 284 с.
4. Иванов А. В. Социальная педагогика: Учебное пособие / А. В. Иванов и др.; под общ. ред. проф. А. В. Иванова. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2010. — 424 с.
5. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, Т.Г. Веретено. ; За ред. О. В. Безпалько. – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.
6. Соціальна педагогіка: підручник. - 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.

Додаткова

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За ред. І.Д. Звереві.- Київ, Симферополь : Універсум, 2012. – 563 с.
2. Канішевська Л. В. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності: Монографія. - К.: ХмЦНП, 2011. - 368 с.
3. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід категорій сімей та дітей. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 232с.
4. Клейберг Ю.А. Девиантное поведение в вопросах и ответах: Учеб. пособие для студ.высш.учеб.заведений. – М., 2006. – 304 с.
5. Павленок П. Д., Руднева М. Я. Социальная работа с лицами и группами девиантного поведения: Учеб. пособие / Отв. ред. П.Д. Павленок. — М.: ИНФРА-М, 2007. — 185 с.
6. Петрович Ж. В. Діти в складних життєвих обставинах : соціально-педагогічне забезпечення прав : монографія / Ж. В. Петрович. – Рівне: видавець О. Зень, 2010. – 368 с.
7. Петрунько О.В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіа середовищі: Монографія. – Полтава, 2010. – 480 с.
8. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. Тренінгів курс для спеціалістів соціальної сфери / Автори-упорядники: В.Г.Головатий, А.В. Калініна, О.А.Виноградова. За заг. ред. Т.Ф. Алексєєнко. – К.: Основа-Принт, 2007. – 128 с.
9. Розум С.И. Психология социализации и социальной адаптации человека. СПб.: Речь, 2006. – 365 с.

IV. Навчально-методична карта модуля 5 «Соціальна педагогіка»

Модулі	Змістовий модуль I Соціальна педагогіка як наука			Змістовий модуль II Сутність соціально-педагогічної діяльності			Змістовий модуль III Характеристика інститутів соціального виховання дітей та молоді		
Кількість балів	77 балів			143 бали			112 балів		
Лекції	1	2	3	4	5		6	7	8
Теми лекцій	Предмет і завдання соціальної педагогіки 1 бал	Парадигми та теорії соціальної педагогіки 1 бал	Тезаурус соціальної педагогіки 2 бали	Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності 2 бали	Теоретичні та технологічні засади соціально-педагогічної діяльності 1 бал		Громада як соціалізуючий простір особистості 1 бал	Соціально-педагогічна робота в інститутах соціального виховання територіальної громади 1 бал	Соціальна педагогічна діяльність неурядових організацій 1 бал
Теми семінарських занять	Соціальна педагогіка як галузь інтегративних знань 11 балів		Характеристика соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді 11 балів	Характеристика соціальної реабілітації та профілактики 11 балів	Характеристика різних груп дітей та молоді як об'єктів соціально-педагогічної діяльності 11 балів	Ресурси соціально-педагогічної діяльності 11 балів		Соціально-педагогічна робота в загальноосвітніх закладах Соціалізація дітей в закладах інтернатного типу 22 бали	Неурядові організації як суб'єкти соціально-педагогічної роботи на локальному рівні 11 балів
Теми практичних занять					Сім'я як мікросередовище соціалізації особистості 11 балів	Волонтерство як важлива складова соціально-педагогічної роботи 11 балів	Сфери застосування методів соціально-педагогічної діяльності 11 балів	Характеристика закладів соціального обслуговування 11 балів	
Завдання	Завдання 1. 5 балів			Завдання 1. 10 балів			Завдання 1. 10 балів		

для самостійної роботи	Завдання 2. 10 балів	Завдання 2. 20 балів Завдання 3. 20 балів Завдання 4.10 балів	Завдання 2. 10 балів Завдання 3. 20 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 балів	Модульна контрольна робота 25 балів	Модульна контрольна робота 25 балів
Підсумковий контроль	Е К З А М Е Н 40 балів		

Примітка: Коефіцієнт 332 : 60 = **5,5**

Модуль 6. Соціологія виховання

Змістовий модуль 1

Соціологія виховання як наука

Лекція 1. Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни (2 год.).

Поняття «соціологія виховання». Категоріальний апарат соціології виховання як наукової галузі. Цілі та завдання соціології виховання як спеціальної соціологічної теорії, її об'єкт та предмет. Основні функції соціології виховання.

Виникнення, основні етапи та напрями розвитку соціології виховання.

Специфіка застосування соціологічних методів у дослідженні проблем виховання.

Лекція 2. Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості (2 год.).

Соціальне середовище як простір виховання в умовах трансформації суспільства. Стан і сучасні тенденції розвитку соціуму, його вплив на реалізацію завдань виховання підростаючого покоління. Соціальні проблеми та суперечності виховання як елемента процесу адаптивно-розвивальної соціалізації особистості.

Лекція 3. Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини (2 год.).

Роль соціалізації і виховання у життєдіяльності особистості. Характеристика основних концепцій формування поведінки особистості. Системно-структурний підхід до розуміння соціальних механізмів поведінки. Єдність біологічних, психічних і соціальних механізмів поведінки людини.

Змістовий модуль 2

Виховання як соціальний феномен

Лекція 4. Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання (2 год.).

Виховання як соціальне явище: сутність та функції. Соціальні форми виховання як соціального феномену: соціальне явище, взаємодія, соціальний процес тощо. Структура виховання як соціальної системи.

Завдання сучасного виховання в контексті основних нормативно-правових документах, які регламентують діяльність сфери освіти: “Закон про освіту” (1996), закони прямої дії “Про загальну середню освіту” (1999), “Про дошкільну

освіту” (2001), ”Про позашкільну освіту” (2000) та ін.

Лекція 5. Концепції та моделі сучасного виховання (4 год.).

Виховання як педагогічний компонент соціалізації особистості.
Характеристика основних підходів до виховання.

Сучасні концепції та механізми виховання. Гуманізація та демократизація освіти та виховання, роль самовиховання у розвитку особистості.

Індивідуалізація та диференціація виховання.

Лекція 6. Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання (2 год.).

Особистісно-зорієнтоване виховання та його значущість для соціально-психологічного розвитку особистості.

Педагогічна підтримка особистості та її розвитку у процесі виховання.
Характеристика прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії, алгоритм їх застосування.

Творчість соціального педагога у виборі прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії для вирішення різноманітних завдань виховання.

Навчально-методична карта модуля 6 «Соціологія виховання»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., практичні заняття – 14 год., самостійна робота – 28 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II
Назва модуля	<i>Соціологія виховання як наука</i>	<i>Виховання як соціальний феномен</i>
Кількість балів за модуль	66 бали	78 бали
Теми лекцій	<p><i>Тема 1.</i> Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни (1 бали)</p> <p><i>Тема 2.</i> Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості (1 бали)</p> <p><i>Тема 3.</i> Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини (1 бали)</p>	<p><i>Тема 4.</i> Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання (1 бали)</p> <p><i>Тема 5.</i> Концепції та моделі сучасного виховання (2 бали)</p> <p><i>Тема 6 .</i> Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання (1 бали)</p>
Теми практичних занять	<p><i>№ 1.</i> Характеристика основних понять соціології виховання як наукової галузі (11 бали)</p> <p><i>№ 2.</i> Аналіз соціальних проблем та суперечностей сучасного виховання (11 бали)</p> <p><i>№ 3.</i> Людина як об'єкт та суб'єкт виховання (11 бали)</p>	<p><i>№ 4.</i> Характеристика основних соціологічних теорій формування особистості (11 балів)</p> <p><i>№ 5.</i> Напрями реформування сучасної системи виховання (11 бали)</p> <p><i>№ 6.</i> Вплив масмедіа на формування світогляду сучасної молоді (11 бали)</p> <p><i>№7.</i> Технологія використання прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії як основи сучасного виховання (11 бали)</p>
Сам. робота	Самостійна робота (5 балів)	Самостійна робота (5 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 балів	Модульна контрольна робота 2 25 балів

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ***Соціологія виховання як наука***

Практичне заняття № 1. Характеристика основних понять соціології виховання як наукової галузі (2 год.).

1. Поняття соціології виховання.
2. Методологічні засади розвитку соціології виховання як галузі соціологічної науки.
3. Місце соціології виховання у системі соціологічних знань.
4. Об'єкт, предмет і завдання соціології виховання як науки.
5. Взаємозв'язок основних категорій та понять соціології виховання.
6. Генезис розвитку соціології виховання як науки.

Практичне заняття № 2. Аналіз соціальних проблем та суперечностей сучасного виховання(2 год.).

1. Теоретичні основи виховання.
2. Джерела виховання як реальності.
3. Аналіз особливостей впливу макро, мезо і мікро середовищ на особистість.
4. Суперечності сучасного виховання.
5. Ціннісні орієнтації сучасної молоді.

Практичне заняття № 3. Людина як об'єкт та суб'єкт виховання (2 год.).

1. Виховання як соціальний інститут.
2. Основні наукові підходи до розуміння сутності людини.
3. Людина як жива соціальна система.
4. Діяльнісна сутність виховання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ***Виховання як соціальний феномен***

Практичне заняття № 4. Характеристика основних соціологічних теорій формування особистості (2 год.).

1. Соціалізація як контекст виховання.
2. Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини.
3. Аналіз основних соціально-психологічних концепцій розвитку і виховання особистості (психоаналітична, когнітивна теорії, теорія навчання і групового пристосування та інші).

4. Сучасні моделі соціалізації: етапи та рівні.
5. Особливості адаптивно-розвивальної моделі соціалізації особистості.

Практичне заняття № 5. Напрями реформування сучасної системи виховання (2 год.).

1. Приоритетні стратегії сучасного виховання.
2. Нові виховні завдання та їх соціальна обумовленість.
3. Аналіз нормативних державних документів щодо актуальних завдань сучасного виховання.
4. Сучасні підходи до моделювання виховних систем.

Практичне заняття № 6. Вплив масмедіа на формування світогляду сучасної молоді (2 год.).

1. Сутність та особливості стихійної соціалізації.
2. Позитивний та негативний вплив медіа простору на формування сучасної молоді (аналіз даних соціологічних досліджень).
3. Цінності і стандарти сучасного життя крізь призму теле та відеопродукції.
4. Роль книги у вихованні підростаючого покоління.
5. Проблеми формування мовної культури особистості в умовах інформаційного суспільства.

Практичне заняття №7. Технологія використання прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії як основи сучасного виховання (2 год.).

1. Характеристика прийомів індивідуальної педагогічної дії (творення, опосередкування і гальмування).
2. Особливості суб'єктно – об'єктних взаємин соціального педагога в умовах професійної діяльності.
3. Роль професійної етики у взаємодії вихователя з особистістю.
4. Алгоритм відбору прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії з особистістю у процесі реалізації конкретних виховних завдань.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної

літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Змістовий модуль 1

Соціологія виховання як наука

1. На основі праць видатних учених і педагогів, зробіть ретроспективний аналіз ідей щодо соціального характеру виховання в історії наукової думки.
2. Підберіть декілька відомих афоризмів, які підтверджують соціальний характер виховання.
3. Підготуйте доповідь на тему: “Вплив глобалізаційних процесів на освіту і виховання підростаючого покоління».
4. Зобразіть схематично систему «соціум-особистість».
5. Обґрунтуйте своє розуміння висловлювання: “Відсутність моральної перспективи руйнує самі найпрекрасніші економічні плани”.
6. Підготуйте повідомлення на тему «Ціннісні орієнтації сучасної молоді».
7. Розробіть рекомендації для сучасного педагога щодо морального виховання школярів в умовах існуючої соціокультурної ситуації.
8. Зобразіть схематично змістове ядро сучасного виховання.

Змістовий модуль 2

Виховання як соціальний феномен

1. Проаналізуйте психолого-педагогічну літературу і випишіть у таблицю різні визначення поняття «виховання», проаналізуйте їх особливості.
2. Зробіть короткі анотації 2-3 статей з наукових журналів щодо соціальних характеристик сучасного виховання.
3. Розробіть рекомендації для педагога під рубрикою:” Вчиться володіти собою”.
4. Підготуйте огляд наукових публікацій з журналу “Педагогіка толерантності”, які стосуються проблеми педагогічної етики.
5. Підберіть з психолого-педагогічної літератури 2-3 тести на виявлення у себе особливостей сформованості професійно-особистісних моральних якостей.
6. Складіть власні правила спілкування педагога з учнями, їх батьками, адміністрацією вищого навчального закладу.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл.

Таблиця

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І <i>«Соціологія виховання як наука»</i>		
Теми 1-3. Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни. Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості. Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини. (14 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ <i>«Виховання як соціальний феномен»</i>		
Тема 4-6. Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання. Концепції та моделі сучасного виховання. Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання. (14 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (7х1)	7
3.	Відвідування практичних занять (7х1)	7
5.	Відповідь на практичних заняттях (7х10)	70
6.	Модульні контрольні роботи (2х25)	50
7.	Самостійна робота (2х5)	10

Максимальна кількість балів		144
Форма контролю -залік	100 балів – семестр $144:100=1,44$ Студент набрав <u>A</u> балів Розрахунок: A: 1,44=_____ балів Оцінка за шкалою	

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських та практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Таблиця

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS
01 – 34	F
35 – 59	FX
60 – 68	E
69 – 74	D
75 – 81	C
82 – 89	B
90 – 100	A

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового

оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти , де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Амонашвили Ш.А. Гуманно-личностный подход к детям. — М.: Издательство «Институт практической психологии», 1998. — 544 с.
2. Андреев В.И. Педагогическая этика: спецкурс для нравственного саморазвития.— Казань: Центр инновационных технологий, 2002. — 272 с.
3. Асташова Н.А. Концептуальные основы педагогической аксиологии // Педагогика, 2002. — №8. — С. 8—13.
4. Блощинська В.А. Етика. Практикум: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2005.-248 с.
5. Бобир О. Етикет учителя: Навчально-методичний посібник.- К.:Ленвіт,2004.-192 с.
6. Васянович Г.П.Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник.- Львів, "Норма", 2005.-с.344.
7. Гриньова В. Аксіологічний підхід до проблеми педагогічної культури майбутнього вчителя // Шлях освіти, 2002. — № 2. — С.2—6.
8. Громкова М.Т.Психология и педагогика профессиональной деятельности. Учебное пособие для вузов. — М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 415 с.
9. Гупан Н.М.Українська історіографія історії педагогіки./Н.М.Гупан. — К:АПН, 2002. — 223 с.
10. Етика: Навч.посіб./ В.О.Лозовой, М.І.Панов, О.А.Стасевська та ін.- К.:Юрінком Інтер,2004.-224.
11. Етика ділового спілкування: Курс лекцій /Т.К.Чмут, Г.Л.Чайка. — К.: МАУП,1999. — 28 с.
12. Етика:Навч.посібник/ Т.Г.Аболіна, В.В.Єфименко, О.М.Лінчук та ін.- К.:Либідь,1992.-328 с.
13. Законодавство України про освіту. Збірник законів.— К.: Парламентське вид-во, 2002.—159 с.
14. Зязюн І.А.Гуманістична стратегічна теорія і практика навчального процесу. Спец.випуск // Рідна школа.-2000. -№ 8.
15. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя // Шлях освіти, 2001. — №1. — С.31—34.
16. Левитан К.М. Основы педагогической деонтологии. — М.: Наука, 1994. — 192 с.
17. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ-ХХ ст.): Хрестоматія /Упоряд.: Л.Д.Березовська та ін.-К.:Наук.світ, 2003.-418 с.
18. Мартиненко С.М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка. — К.: МАУП, 2002. — 169 с.

19. МільтоЛ.О. Методика розв'язування педагогічних задач: Навч. посібник. 2-ге вид., переробл. і доп.- Харків:Ранок-НТ,2004.-152 с.
20. Народна педагогіка: світовий досвід/Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. —К.:Знання-Прес, 2003. — 134 с.
21. Науменко Г. Рівень професіоналізму вчителя-основа реформи школи // Початкова школа, 2001. — № 1. — С.3—5.
22. Наумчик В.Н., Савченко Е.А. Этика педагога: Учеб.-метод. пособие. — Минск : Універсітэцкае, 1999. — 216 с.
23. Олексюк О.М. Нормативно-регулятивні механізми духовного розвитку особистості //Педагогіка толерантності. — 1999. — № . — С. 85—87.
24. Педагогическая этика /Сост И.В.Тимонина. — Кемерово, Кузбас, 2000. —136 с.
25. Професійна етика вчителя: час і вимоги / За загальною редакцією Б.М.Жебровського. — К., 2000.
26. Рогов Е.И. Личность учителя: теория и практика. — Ростов-на-Дону: "Феникс", 1996. — 512 с.
27. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник для студентів вищ. навч. пед. закладів. — Суми,2000. —208 с.
28. Синиця І.О. Педагогічний такт і майстерність учителя.— К.:Радянська школа, 1981.—319 с.
29. Сисоєва С.О.Основи педагогічної творчості.Підручник.-К.: Міленіум,2006. - 346 с.
30. Скрипченко Н.Ф. Формування понять етики і моралі //Педагогіка і психологія. — К., 1995. — № 2. — С.55.
31. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям.—К.:Радянська школа,1981.—382 с.
32. Хоружа Л.Л. Гуманный учитель: утопия чи реальність? // Директор школы. Научно-методический журнал. — К., 2002. — №2. — С.42—48.
33. Хоружа Л.Л. Гуманізація як системоутворюючий компонент реформування сучасної освіти і виховання // Освіта на Луганщині. —Луганськ, 2002. — №2(17). — С.59—66.
34. Хоружа Л.Л. Етична компетентність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика. Монографія.- К.: Преса України,2003.- 319 с.
35. Чернокозов И.И. Профессиональная этика учителя: Книга для учителей. — 2-е изд., доп. — К., 1988. — 223 с.

IV. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Соціальна педагогіка: теорія і практика» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Модулі	Загальна кількість балів
Модуль 1	144
Модуль 2	154
Модуль 3	154
Модуль 4	174
Модуль 5	332
Модуль 6	144
РАЗОМ БАЛІВ	1102
РОЗРАХУНОК КОЕФІЦІЄНТУ	$1102:60=18,3$
ФОРМА КОНТРОЛЮ – ІСПИТ (40 БАЛІВ)	$1102:60=18,3$ Студент набрав <u>X</u> балів Розрахунок: $X: 18,3=A$ балів $A+бали \text{ за іспит}=загальна$ кількість балів Оцінка за шкалою

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Форма контролю – екзамен. Коефіцієнт з даної дисципліни дорівнює **18,3** ($1102:60=18,3$).

V. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

V. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ роздаткові матеріали для самостійної роботи студента під час практичних занять;
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ тести
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ електронний курс на <http://moodle.kmpu.edu.ua/ipsp/>;
- ✓ електронний курс на <http://moodle.kmpu.edu.ua/ipsp/>;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Історичні передумови виникнення соціально-педагогічної роботи
2. Перші законодавчі акти щодо підтримки вразливих категорій населення
3. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого.
4. Соціальний захист нужденних за часів Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха.
5. Питання соціальної підтримки нужденних у “Повчанні дітям” В.Мономаха.
6. Перші школи інтернатного типу для дітей. „Будинок радості” Вітторіно да Фельтре.
7. Вплив філантропічних ідей на формування соціально-педагогічної теорії та практики.
8. Церковна, державна, світська соціальна допомога у XIV-XVII ст. в Україні
9. Церковно-монастирська система благодійності.
10. Традиції соціальної підтримки нужденних за часів козацтва. Виникнення приватної благодійності.
11. Соціально-педагогічна діяльність братств.
12. Початок утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки.
13. Започаткування допомоги нужденним в Київській Русі
14. Соціальна підтримка різних категорій населення в XVIII - XIX ст.
15. Створення системи громадської опіки, приказів громадської опіки. Започаткування адресної допомоги нужденним.
16. Освітня та соціально-педагогічна діяльність народних шкіл.
17. Соціальна спрямованість діяльності церковних, козацьких та братських громад
18. Діяльність земств щодо соціально-педагогічної підтримки незахищених категорій населення
19. Створення в Україні державних органів місцевого самоврядування.
20. Соціально-педагогічна підтримка дітей в освітній діяльності земств.
21. Педагогічна спрямованість діяльності земських установ у сфері громадської опіки.
22. Соціально-педагогічна діяльність Б. Грінченка у земських школах.
23. Започаткування соціальної підтримки дітей та підлітків, схильних до правопорушень у діяльності земств.
24. Соціальна спрямованість діяльності земських установ у сфері громадської опіки
25. Вплив життєвого та творчого шляху Бориса Грінченка на становлення соціальної підтримки у другій полов. XIX-на поч. XX ст.

26. Розвиток вітчизняної практики соціально-педагогічної роботи на початку XX ст.

27. Практика соціального виховання на початку XX ст.

28. Виокремлення соціальної педагогіки як галузі наукових знань

29. Здійснення соціального захисту вразливих груп в період Великої Вітчизняної війни

30. Соціально-педагогічна робота в Україні наприкінці XX – початку XXI ст.

31. Розвиток соціально-педагогічної роботи у другій половині XX – на початку XXI ст.

32. Сутність соціальної педагогіки як науки.

33. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики.

34. Аналіз поглядів вітчизняних науковців на зміст соціальної педагогіки як системи наукових знань.

35. Поняття тезаурусу соціальної педагогіки.

36. Соціалізація – базова категорія соціальної педагогіки.

37. Характеристика соціального виховання.

38. Соціальне середовища як необхідна умова соціалізації особистості.

39. Соціальна адаптація, її різновиди. Взаємозв'язок соціалізації та соціальної адаптації.

40. Зміст та види соціальної профілактики.

41. Сутність соціальної реабілітації.

42. Характеристика соціальних інститутів.

43. Види соціальних послуг.

44. Сутність соціально-педагогічної діяльності.

45. Структура соціально-педагогічної діяльності.

46. Характеристика її суб'єктів та об'єктів.

47. Поняття принципів соціально-педагогічної діяльності, їх класифікація.

48. Функції соціально-педагогічної роботи соціального педагога.

49. Класифікація методів соціально-педагогічної діяльності.

50. Порівняльний аналіз соціально-педагогічної діяльності фахівців та роботи волонтерів.

51. Характеристика волонтерства в Україні.

52. Сім'я як мала група та соціальний інститут.

53. Соціалізуючі функції сім'ї.

54. Параметри сім'ї.

55. Функції сім'ї як соціального інституту.

56. Типологія сімей.

57. Поняття батьківства та батьківської позиції.

58. Стилi батькiвства, iх вплив на формування особистостi дитини.
59. Напрями соцiально-педагогiчної роботи з сiм'єю.
60. Типологiя форм соцiально-педагогiчної роботи з сiм'єю.
61. Причини соцiального сирiтства в Україні.
62. Типологiя „дiтей вулицi”.
63. Особливостi соцiалiзацiї дiтей у закладах iнтернатного типу.
64. Сiмейнi форми виховання дiтей-сирiт та дiтей, позбавлених батькiвського пiклування.
65. Створення та соцiальний супровiд прийомних сiмей та ДБСТ.
66. Поняття iнвалiдностi. Характеристика видiв вiдхилень у здоров'ї.
67. Типологiя дитячої iнвалiдностi.
68. Причини вiдхилень у здоров'ї.
69. Змiст та напрями реабiлiтацiї дiтей з обмеженими функцiональними можливостями.
70. Моделi соцiальної пiдтримки осiб з обмеженнями життєдiяльностi.
71. Поняття норми i патологiї у соцiальному розвитку людини.
72. Сутнiсть девiантної поведiнки.
73. Теорiї девiацiї.
74. Характеристика девiантної поведiнки.
75. Причини соцiальних вiдхилень у поведiнцi неповнолiтнiх.
76. Поняття „важковиховуваний” у соцiальнiй педагогiцi.
77. Типовi групи „важковиховуваних” пiдлiткiв.
78. Види делiнквентної поведiнки.
79. Особливостi адиктивної поведiнки неповнолiтнiх.
80. Наркоманiя, токсикоманiя, алкоголiзм як рiзновиди хiмiчної залежностi.
81. Ознаки узалежненої поведiнки. Поняття созалежностi.
82. Стадiї наркотичної залежностi.
83. Види психопатологiчної поведiнки неповнолiтнiх.
84. Характеристика суїцидальної поведiнки неповнолiтнiх.
85. Сучаснi пiдходи до розумiння громади.
86. Громада як соцiалiзуючий простiр особистостi.
87. Змiст та форми соцiально-педагогiчної дiяльностi в загальноосвiтнiх навчальних закладах.
88. Функцiональнi обов'язки соцiального педагога в загальноосвiтнiх закладах.
89. Структура соцiальних служб для сiм'ї, дiтей та молодi.
90. Основнi напрями та форми iх роботи.
91. Соцiально-педагогiчна робота в центрi соцiально-психологiчної реабiлiтацiї дiтей та молодi з функцiональними обмеженнями.
92. Соцiально-педагогiчна робота в соцiальному гуртожитку.
93. Соцiально-педагогiчна робота в соцiальному центрi матерi i дитини.

94. Типологія неурядових організацій.
95. Напрями соціально-педагогічної діяльності неурядових організацій.
96. Основні категорії професійної етики.
97. Функції етики соціально-педагогічної діяльності.
98. Принципи етики соціально-педагогічної діяльності.
99. Історична зумовленість виникнення та розвитку професійної етики.
100. Взаємодія соціального педагога з різними суб'єктами його діяльності.
101. Етичні вимоги щодо ставлення соціального педагога до своєї професії.
102. Стереотипи у свідомості соціального педагога та етичні установки щодо їх подолання.
103. Етичні засоби подолання конфліктів у соціально-педагогічній діяльності
104. Деонтологічні конфлікти у соціально-педагогічній діяльності.
105. Методи подолання конфліктних ситуацій
106. Особливості ділового етикету соціального педагога.
107. Принципи етикету у соціально-педагогічній діяльності.
108. Охарактеризуйте просвітницько-виховну діяльність Сократа .
109. Визначте, що характерно для розуміння сутності моральної культури Платоном
110. Обґрунтуйте, яка основна категорія покладається Аристотелем у зміст моральної культури особистості.
111. Проаналізуйте кодекс педагогічної етики Квінтіліана
112. Становлення та розвиток етики професійної діяльності
113. Сучасний етап формування професійних етичних норм
114. Визначте на яких основних моральних постулатах базується соціальна етика епохи Відродження й Нового часу.
115. Розкрийте провідні настанови, які викладено у «Повчанні» Володимира Мономаха.
116. Охарактеризуйте моделі прийняття професійних рішень.
117. Вимоги етикету до зовнішнього вигляду, поведінки та спілкування соціального педагога з клієнтами, колегами, керівництвом....
118. Місце та роль ділового етикету у соціально-педагогічній діяльності.
119. Етичні аспекти професійної діяльності соціального педагога у різних сферах його суб'єкт-суб'єктивних взаємин.
120. Моральні основи соціально-педагогічної діяльності.
121. Моральна самосвідомість соціального педагога.
122. Етичні засади соціально-педагогічної діяльності у процесі розв'язання конфлікту.
123. Професійна культура як невід'ємна складова іміджу соціального педагога.